

Z Á S A D Y

Dobrota Boží.

Ch. V. HÉRIS O. P. — (Dle sv. Tomáše. Summa theol. I. p.)

Dobrota jest nejvyšší a nejdojemnější projev lásky. Jest jejím nejlepším krokem. Neb co jiného jest láska než ono hnutí, které pudí bytost k dobru. Pudí ji, aby je hledala, nemá-li je, užívá ho, má-li je, a když ho požívá, sděluje je jiným. Dobrota tedy předpokládá v tom, kdo ji má, nějakou dokonalost, kterou vyzařuje. Slunce proto rozlévá teplo, že ho má hojnost. Apoštol se věnuje hlásání pravdy, protože jest jí pln. Což nejsme nejšlechetnější ve chvílích, kdy radost a štěstí plní naši duši?

Proto když říkáme o nějaké bytosti, že jest dobrá, má to dvojí smysl. Ona bytost jest dobrá, to jest dokonalá, anebo jest dobrá, to jest, chce toto dobro i jiným sdělit.

Tyto dva významy si neodporují, nýbrž se navzájem doplňují, jeden jde s druhým, druhý vyplývá nutně z prvního.

To vyjadřovali staří filosofové svou zásadou: Bonum est diffusivum sui, čili: dobro se rozlévá.

Je-li tomu tak, jak bychom se odvážili upírat Bohu dobrotu? Vždyť jest dokonalý svou podstatou, stále požívá nekonečného bohatství své bytosti. Není v něm však onoho hledání, onoho neklidu, jako u nás, kteří stále pátráme po nějakém dobru, které by nás uspokojilo a naplnilo.

Toužíme po dobru, obáváme se, abychom je neztratili. Z toho se rodí nejčastěji egoismus. Bůh nepotřebuje hledati svého dobra, má je od věků. Nemusí se rovněž obávati, že by je ztratil, protože on sám jest oním dobrem, protože jeho celá bytost není leč dobro.

Ztratiti své dobro znamenalo by pro Boha ztratiti svou celou bytost, a Bůh jest přece nezměnitelný a věčný.

Bůh jest nekonečně dokonalý, a proto proč by se nekonečně nesděloval? Bůh nebyl by Bohem, kdyby nesděloval své nekonečné bohatství, kdyby jeho bytost nevyzařovala.

Bůh tak činí a to velmi vznešeným způsobem v nejsv. Trojici. V tomto tajemství totiž dává se celý svému Synu ve věčném vyzařování své bytosti. Otec pak a Syn se dávají ve žhavosti téže lásky, která jest Duchem sv.

Leč příliš vysoké jsou pro nás tyto výšiny, kde se dobrota Boží nekonečně sděluje; pozorujme dobrotu Boží, která se sklání ke tvorům uštědřujíc jim z náplně své dokonalosti. Neboť jaký důvod mohl míti Bůh, aby něco stvořil? Bůh jest od věků nekonečně šťastný, sám si dokonale postačí. Jak by tedy mohli jej přivábiti ubozí tvorové? Bůh jest dobrem, které se sděluje, leč jeho přirozenost rozlévající se dokonale uspokojilo zplnění Syna a věčné vycházení Ducha sv.

A přece Bůh tvoří! Nemůžeme najíti jiného důvodu než jeho dobrotu a lásku. Protože jeho dobrota jest nekonečná, i když se sdělil v lůně tři božských osob, zůstává mu ještě možnost sdělit se v určitých mezích i tvorům. Nic ho k tomu nenutí a proto dílo stvoření jest dílem zcela svobodným. Ale když Bůh tvoří, tvoří jenom z náplně lásky a dobroty, která se rozlévá. Není jiného výkladu pro nesmírná dobrodiní, kterými Bůh zahrnuje svět a duše. Bůh dává, protože v jeho přirozenosti jest dávat, Bůh miluje, protože jest v jeho přirozenosti milovati.

Sv. Tomáš často zdůrazňuje, že jest veliký rozdíl mezi naší láskou a láskou Boží. Dobro jiných tvorů vábí naši lásku, i když se jedná o čistou blahovolnou lásku. I tato láska žádá míti před sebou nějaké dobro, bytost schopnou dobra, i když právě něčeho od nás potřebuje.

Naše láska, nechť jest jakákoliv, netvoří sobě svého předmětu, nýbrž jej již předpokládá. Láska Boží však naopak jest láskou tvornou a tvořící. Láska Boží předchází věci. Bůh nemiluje věci, protože jsou dobré, nýbrž věci jsou dobré, protože je Bůh miluje. To jeho láska vyvolala tyto věci z nicoty, aby jim dala bytí. Jeho láska je obohacuje všemi dokonalostmi a odstupňovaně je pozvedla ke vždy užšímu účastenství na své vlastní vznešenosti.

Proto láska Boží přitahuje k sobě tvory a dává jim vystoupiti až k sobě. Čím více stoupají tvorové v dokonalosti, tím více jsou též účastni jeho Bytí, připodobňují se mu a tato podobnost je přibližuje jejich božskému vzoru. Tím, že Bůh rozlévá na tvory svou dobrotu, přitahuje je k sobě. Existence, kterou jim Bůh udělil, jest jejich prvním krokem k Bohu. Neboť stvoření jim dává přejíti z nicoty k bytí, Bůh pak jest Bytí samo. Existence jest pro tvora jen prvou etapou v postupném vzestupu ke Tvůrci. Po cestě bytí a dobra počíná pro tvora návrat k nejvyššímu dobru, návrat, který jest ustavičnou cestou, stálým stoupaním, které dá mu projíti různými stupni bytí a dokonalosti a přitahuje jej jemně a skoro neznatelně k Bohu.

To byla opravdu láska Boží, která vrhla tento svět z myšlenky do existence, a tatáž dobrotu jej zase stále k sobě přivádí.

Hle, krásný kruh, který začíná v Bohu a končí se v něm. Celý tento pohyb jest určován dobrotou a láskou. Tvorstvo postupuje od bytí čistě hmotného přes stupně života rostlinného k životu živočišnému a stoupá až k Bohu. Tvorové pak rozumní, jako anděl a člověk, dosahují Boha poznáním a láskou.

Leč možno postoupiti ještě dále. Bůh odstranil hranice, které uzavíraly tento postup do určitých hranic. Člověk, tvor rozumný, v němž se snoubí hmotné s rozumovým, stal se Bohem v osobě Ježíše Krista hypostatickým spojením. Člověk pak a anděl jsou povoláni k účastenství na Boží přirozenosti milostí a slávou.

Říkáme: dobro se rozlévá. Ale třeba dodati, že dobro přitahuje k sobě. Tyto dva principy zdánlivě si odporující vyjadřují celou nauku o dobrotě Boží. Neb tato dobrotu, když se rozlévá, nerozprchává se, neztrácí se. Jest pramenem všeho bytí a středem, ke kterému směřuje vše, aby se zdokonalilo, aby nabylo ještě více bytí. Bůh stvořil vše z ničeho svou mocí a božskou láskou jen proto, aby vše zase stoupalo k Bohu, svému ideálu a svému dobru.

Vše z Boha vychází a vše k němu se vrací, on jest počátkem i koncem, původem i zdokonalením všeho. V tom spočívá právě tajemství dobroty a lásky.

Le Saulchoir, Belgie.

Vzestup duše.

P. Silv. M. Braitto O. P.

Kdo nepostupuje, ustupuje, dí sv. Bernard a sv. Tomáš jen podtrhuje toto velké a vážné slovo. Rosteme, když vzrůstá naše bytí. A jak více vzrosteme, než když se přiblížíme ke zdroji všeho Bytí. Spojení s ním, obohacujeme bytí své vlastní a tak vzrůstáme. Láska pak jest oním poutem, které nás spojuje s Bohem, propastí všeho bytí. Neb láska jest podstatně jednotou, spojením. V této lásce jest naše zdokonalení. Postupující v lásce postupujeme v dokonalosti, neb se jí úžeji spojujeme s Bohem, pramenem vzrůstu.

Jakže mohutní naše láska? Vlastním vnitřním vzrůstem a schvácením mnoha schopností a činů ve svou náruč. Toť vzrůst intensivní a extensivní. Vnitřní (intensivní) vzrůst jest stále vzestupující směřování k Bohu. (Viz 2. II. q, 24. art. 24.) Láska je případkem, jehož podstatou jest schopnost býti v podmětu. Vzrůst tedy lásky, případku, bude v užším přílnutí tohoto případku ke svému podmětu. (2. II. q, 24 art. 4. ad 3.) To se děje silnějším a silnějším zakořeněním

lásky v duši. Čím více jest láska zakotvena v nás, tím jsme schopnější konati horlivější skutky lásky. (Viz dílo: Ferré: De virt. theol. p. 362, vyd. Romae 1669.)

Láska, která vzrůstá ve svých podstatných vlastnostech, podmaňuje si člověka, uskutečňuje v něm stále mohutněji svou činnost, stravuje ho a tak ho zdokonaluje. Neb čím více podmět ztrácí sebe a láskou přechází v Toho, se kterým se spojuje, tím více vzrůstá, neb předmět božské ctnosti Lásky jest - Bůh největší a nejlepší.

A čím ohnivější jest láska k Bohu, tím více rozkládá těž svá křídla. To jest, nechme obrazů. Čím silnější láska, tím větší jest její vliv, tím více ovládá a řídí ctnosti. Toť extensita lásky, rozrůstání lásky! Toto rozrůstání jest ovocem vnitřního vzrůstu. Určitý stupeň této extensivity jest všem potřebný. Neb všechny naše úkony musejí směřovati k Bohu aspoň silou prvního rozletu k Bohu, nepřerušeno anebo aspoň obnoveného. Síla lásky musí ozařovati všechny ctnosti a jim všem musí klásti veliký poslední cíl: Boha. Sv. Tomáš o tom píše ve svých disputacích „O pravdě“: „Intentio principalis finis virtute manet in omnibus finibus secundariis, unde quicumque actu intendit finem secundarium, virtute intendit finem principalem. Sie ergo, cum aliquis seipsum ordinat in Deum sicut in finem in omnibus, quae propter seipsum facit, manet virtute intentio ultimi finis qui Deus est.“ (De Virt. q. II. art. XI. ad 2.) „Síla prvního cíle trvá ve všech cílech podřadných. Proto, kdo takto směřuje k takovému podřadnému cíli, usiluje včetně též o cíl prvý. A tak u toho, kdo zaměřil k Bohu jako k cíli, ve všem, co činí, trvá směr prvního cíle, jímž jest Bůh.“

Proto se nestrachujte, že snad nějaký váš čin nesměruje k Bohu, že není ohříván láskou. Pokud hoří ve vás láska, zahřívá automaticky všechny vaše činy.

Ovšem, existuje též dokonalejší způsob, jímž rozrůstá láska šíř a šíř. Dokonalejší jest milující osoba, jejíž láska řídí a připravuje vědomě a cílevědomě činy jiných ctností. Jsou duše, které plní přikázání, přemáhají sebe a okolí, bojují a ukládají si násilí, protože tím chtějí Bohu dokázati zvláštní lásku. Plní přikázání, protože jim dávají příležitost milovati Boha, ne proto, že by je neposlušně zavrhl! Duším takto milujícím nejsou rozkazy Boží bičem, nýbrž sladkým poutem, jimiž nás Bůh poutá k sobě, abychom se od něho - rozverné a těkavé děti — nevzdálili!

Láska tedy má řídit skutky různých ctností. Jest určité minimum, které musí řídit silou prvního úmyslu u všech nás. Toto minimum jest ono, jímž se varujeme úplného odloučení od Boha (těžkým hříchem). Čím více nad toto minimum nás vede láska, tím jsme dokonalejší. Tak např. láska naše musí ozařovati naše úkony víry v kritických okamžicích, kdy akt víry je požadován. Pakliže láska pudí milující duši i mimo tuto nutnost vzbuzovati úkon víry, jest to láska již dokonalejší. Mimo přikázání zapovídající jsou přikázání kladná. Zde spočívá vzrůst lásky do šířky větším a větším zabraňováním poklesků. Zde jest tím větší dokonalost, čím jest více vyloučených chyb.

Ptáte se, jaký jest vzájemný vztah vzrůstu lásky do hloubky a do šířky? Odpovídám scholastickou zásadou: Causae ad invicem sunt causae, čili, že příčiny působí souvztažně.

Každý rozmach lásky rozrůstající se jest podmíněn vnitřním vzestupem lásky. Extense lásky jest ovocem její intensity. Neboť jen láska pevná a hluboká jest láskou uvědomělou.

A zase každý dobrý skutek vykonaný v lásce a tudíž z lásky má ohlas ve vnitřním vzrůstu této živé a životní ctnosti. Každý dobrý čin má vliv na rozvoj lásky. (Cf. Conc. Trid. Sessio 6., c. 24.) Rozvoj sám působí v nás ovšem Bůh. (Cf. Salmanticenses t. XII. p. 16059.) Dobré skutky však působí jako skutečná příprava tohoto rozvoje. Nemůžeme však se spokojiti s míněním, že by dobré skutky připravovaly rozkvět lásky jen jaksi nepřímo. Sv. Tomáš staví se rozhodně proti tomu: Actus, qui est ex charitate, ordinatur ad augmentum charitatis et per modum dispositionis et per modum meriti... Ergo actus boni non solum influunt moraliter sed physice et dispositive. (I. Sent. dist. 17., q. 2, art.3.) „Skutek vykonaný z lásky směřuje ke vzrůstu lásky jako zásluha a jako příprava... Proto mají dobré skutky skutečný a přípravný vliv, ne pouze vliv nepřímý.“

Tato uschopňující příprava jest tím vlivnější, čím vřelejší láska ji vysílá. Neboť láska jest prvkem plným napětí. Čím žhavější láska, tím déle šlehají její plameny. Láska, která se stále rozlétá k Nejlepšímu a Nejvyššímu, co může činiti jiného, než že se snaží o trvalé spojení celé bytosti se svým cílem a že vše pořádá k lepšímu přilnutí k Bohu-Cíli, že pečlivě odstraňuje překážky v postupu duše.

A když se duše taková přiblíží již tak blízko k Bohu, jest divné, že se mu zcela oddá, jemu a svatým věcem? Čím výlučněji a uvědoměleji přilneme k Bohu, tím více blížíme se k dokonalosti nebes, kde nás Bůh přitáhne sladce, ale neodolatelně a jen k sobě. (2. II. q. 24. art. 8.) Nemůžeme-li tak vysoko zalétati, nemalomyslňme. Poctivě snažme se k Bohu a čekejme na jeho pokyny! Když se nám podaří přenést se přes stálé roztržitosti, když dovedeme žít v Bohu i ve shonu denního života, přece jen nestojíme a — to jest to hlavní.

Za svítlnu nohám mým postavil jsi slovo své...

B. Pečínková-Dlouhá.

Žalm 118.

Rukama matky mé svítíl jsi lucernou
u prvních kroků mých od kolébky.
Světelný vidím kruh, stín kol hebký,
ve světlém kruhu svou nožku tak rozvernou...
z kruhu se rozbíhá v tajemný stín —
ve strachu, v pláči však rychle se vrací
ke světlu lucerny a v matčin klín.

Stokrát, než shodila dětské své střevíčky,
stokrát, ba tisíckrát uběhla v stín.
Od chybných kroků a od stínu vin
zpátky mne zvala ta svítlna matičky.
Rutu pak maminky podchytila
matka má církev. Když světlo se ztrácí,
svítlnu výše! A dcera se navrátila.

Vidím v tom kruhu svůj dívčí krok chvátavý,
bujný a rytmický, nedočkavý.
Stín je pln tajů, napovídavý:
Tajemství života, srdce sen háravý
snad že tkví mimo ten světelný kruh?
Maria Panno, teď Ty buď mi matkou!
Uchop tu svítlnu, již mi dal Bůh!

Bože můj! V kruhu tvé svítlny kráčí dál
nohy tvé poutnice, zkrvaveny,
přec ne však bloudění uchráněny.
Kam bych se zřítíla, kdybys mi shasil, vzal
učení svého jas, lucernu svou,
nohám mým znaveným nadějí sladkou,
k Tobě že míří a v náruč tvou?

Poznání a zažití Boha.

P. A. Blatmann O. P.

Bohu díky! Minula 1900 letá lhostejnost.

„Křesťanství bylo teprve pochopeno z nejmenší části, své největší možnosti má ještě před sebou.“ Tak píše Bernard Dorries na titulním listě své knihy: „Die Religion des Alltags.“

Neodkladně nahlédl jsem do tohoto spisu; vždyť neznám též vroucnějšího přání, než čerpati hodně hluboko z poznání náboženství křesťanského.

Na str. 108 a následujících mluví autor o Betlemě a Golgotě, o velikonočním jitru. Nechce postrádati vánoční scény, je mu zázračnou poesíí. Avšak kdo vidí v této poesii doslovnou skutečnost, kdo spojuje s ní vyznání panenského zrození betlemského Dítka, ten - praví spisovatel - nepochopil křesťanství, odchýlil se od něho, odchýlil — poslyšte!

— nikoli z „nevěry“, ani z planých rozumových důvodů, spíše z důvodů náboženských a z důvodů víry! Rovněž nesmí chyběti v evangeliu vypravování o velikonočním zmrtvýchvstání Ukřižovaného. „Životopis Ježíšův, končící ukřižováním, je pro nás zcela nemyslitelný. Takový život nemůže zaniknouti. Právě na kříži dokazuje svou nezničitelnost. To je docela jisté. Ale nelze vázati se na doslovné znění těchto, samozřejmě tak odporujících příběhů... tělesné zmrtvýchvstání a prázdný hrob důvodem naší víry? Tu, upřímně řečeno, nelze souhlasiti. Nikoli! — pravíme opět s největší rozhodností — to nesmí býti! Proč? Protože naše tělo zpráchniví po smrti. A nedáme postaviti si přehradu mezi Ježíše a nás. Jinak byl by nám jednoduše vzat. Musí sdíleti společný osud lidstva. Jinak je pro lidstvo ztracen... Duch jest, který obživuje, tělo nic neprospívá..“ Tak praví Dörries doslovně na str. 111.

Slyšte ducha 16. století, jenž pravil: „Nepřipustím zákona o vykládání slova Božího“ (Dr. M. Luther). Podle toho pochopil křesťanství jen ten, který ho spolu s Dörriesem popírá v nejhlubších jeho základech.

Se stejnou ničící a rozdrucující virtuosností mluví se dnes o nejhlubším, co zasahuje v lidský život: o poznání a zažití Boha.

Ctitel Dörriesův pravil v těchto dnech: „Věčný nemůže býti poznán rozumově; pravá, silná, svatá nábožnost nezná dogmat ani vyznání - toto jmenuje zrovna jejím hrobařem - nábožnost je prý svou nejhlubší podstatou výhradně: pocit závislosti na nadsmyslné moci a víra v ni. Tušení a cítění této moci v samotě lidského srdce je zažitím Boha.“ Přirozeně nestrpí tento způsob prožívání Boha nižádného zákona, může odpovídati každému znění bible a každému katechismu a onen ctitel Dörriesův patří s výsměšným pohrdáním na ty, kteří dokazují, že Věčný má napřed býti poznán rozumem, prve než může býti uctíván a milován a – nebude-li výrazu nesprávně rozuměno - zažit. Naši bohoslužbu, naše uctívání Boha, nazývá chladným, ztrnulým, bezživotným, mrtvým.

Z těchto tvrzení nemluví hloubka. Kdo vidí hlouběji, pozná ihned, že tušení a cítění oné nejvyšší moci nepředstavuje úkonu vůle nebo žádostivosti, nýbrž že náleží svou vnitřní podstatou světu poznávání. Je temné, zahalené mlhou a stojí tiše a bojácně na prahu poznávání. Kdyby nebylo tohoto jemného, neurčitého cítění a tušení, bylo by po posledním předpokladu každé nábožnosti a též po ni samé. Nezvratné je slovo: nihil volitum, nisi cognitum - netoužíme po tom, čeho neznáme (nebo čeho aspoň netušíme). Tím zachráněna čest rozumu, že on totiž - pokud se týče schopnosti poznávací - přináší nám první zvěst o Bohu, je prvním hlasatelem Boha. Ti však, kteří v citu spatřují zvěstovatele Věčného, jsou vlastně tupiteli, ano, možno říci katy lidské inteligence; oddalují z oblasti lidského genia nejvyšší a nejvznešenější předmět, do něhož mohl by se vnořiti a zahlubati. Důsledky, vyplývající z přednosti rozumu vzhledem k Bohopoctě, jsou, jak později uvedeme, předůležité.

Křesťanský kult je prý ztuhlý, studený, bezživotný, mrtvý; není tu stopy po nějakém prožívání Boha citem a láskou. Tak mluvíti může jen povrchní znalec křesťanství. Jsou a byli zajisté lidé, u kterých hlavně platila znalost množství theologických vět a dogmat a kteří zůstali nedotčeni teplou, procítěnou Boží láskou. Tito jsou však špatnými představiteli křesťanského náboženství. Pro nás rozhodující je úřední učení církve a praxe jejích největších synů. První otázka v katechismu, tedy v obecné učebnici církevní, zní: K čemu stvořil Bůh člověka? Odpověď dí: Aby Ho poznával a miloval. — Slyšme sv. Augustina, Bernarda, Tomáše Aquinského. Náleží k uznaným velikánům církve.

Svatý Augustín byl duchaplný muž. Ještě dnes po 1600 letech kráčíme v jeho stopách. Psal hluboce o nejhlubším božském tajemství - o nejsv. Trojici. Leč zůstal snad stati u svého přemítání, obsahujícího čas i věčnost? Neznal onoho zažití Boha ve smyslu moderním? Čtème jen jeho „Vyznání“! Není velkolepějšího obrazu prožívání Boha nad tento; v jeho srdci nebylo žilky, jež by nebyla spolu jásama nad velkým smilováním Božím, jež by se nechvěla a netrásla před hroznou, vznešenou Boží velebností. „Ó Kráso tak stará a přec vždy nová, jak pozdě počal jsem tě milovati! - Naše srdce (nikoli rozum) je neklidno,“ praví zřetelně, „pokud nespočine v Tobě, Bože!“ - Tak chce sv. Augustin prožívat svého Boha též ve svém srdci! A poslyš, moderní člověče, co praví dále veliký biskup. Abychom poznali, že pravá bohopocta nesmí ustrnouti při poznání Boha, že pravým smyslem poznání Boha je touha po božské lásce a cesta ku zažití Boha, praví sv. Augustin - a nemohl to učiniti jasněji a zřetelněji - „amate scientiam, sed antepone caritem.1 Milujte vědění, lásce však dejte přednost!“

Přejděme ke sv. Bernardu. Málokdo dosáhl takového stupně vroucnosti k Bohu, jako svatý Bernard. Stačí uvést 3 sloky jeho světoznámého hymnu, bychom v něm poznali mistra a velikána v prožívání Boha. Jsou to verše:

Jesu dulcis memoria
dans vera cordi gaudia,
sed super mel et omnia
eius dulcis praesentia.

Drahá na Krista vzpomínka,
jež srdce vpravdě potěší,
však jeho milá vzpomínka
nad med sladší co přináší.

Nil canitur suavius
nil auditur jucundius,
nil cogitatur dulcius
quam Jesus Dei Filius.

Nic líbezněj se nepěje,
co lepšího kdo uslyší
co sladšího kdo vymyslí
nad jméno Ježíš — Syn Boží.

Nec lingua valet dicere
nec littera exprimere
expertus potest credere
quid sit Jesum diligere.

To jazyk nikdy nepoví,
ni lidská ruka napíše,
kdo zkusil, jenom uvěří,
co milovat je Ježíše.

Ke sv. opatu clairvauxskému druží se důstojně sv. Tomáš Aquinský. Tento mistr nesmrtelné slávy na všech polích filosofického i theologického myšlení prožíval rovněž svého Boha ve smyslu moderny. Opěvá onu neviditelnou moc - Tomáš nazývá ji Bohem, Spasitelem — v mohutné své písni „Quantum potes, tantum aude, quia major omni laude nec laudare sufficis.“ Odvaž se všeho, čeho jsi schopen. On převyšuje veškerou chválu. Ty nikdy dosti nevynachváliš! Kdo z moderních vynalezl podobná slova pocty a žhoucí lásky?

A zapomněli jsme snad, že křesťanství použilo i umění, aby vstúpilo svým vyznavačům co nehlouběji toto zažití Boha; zapomněli jsme vznešených těch tónů, na jejichž perutích unášeni byli, kdož hledali Boha a klaněli se Jemu, do svatě a oblažující blízkosti Boha? Za jak dětské, neřku-li blbé a omezené, mají nás modernisté, když myslí, že oni sami prožívají jen svého Boha, my že jsme nevěděli ničeho o tom, neb aspoň že jsme nevěnovali tomuto zažití Boha patřičné pozornosti.

Nutno však zdůrazniti, že cesta k nejvyšší lásce, ke svatému prožívání Boha, vede poznáním. Byla to žena - sv. Kateřina Sienská, jež vyřkla pravdivé slovo: „Kdo více pozná, více miluje, a kdo více miluje, více požívá.“¹

1) *Chi piu conosce, piu ama e piu amando gusta. Lettere di s. Kat. da Siena, ed. Tommasco I. XCIII.*

Zažití Boha však ve smyslu moderním nepodává, přesně vzato, ni žádně pravé, plně platné bohopocty — v nejlepším případě je to jen karikatura, torso. Nejhlubším vztahem mezi Bohem a člověkem je: Stvořitel a tvor. Svou ideou je dílem nevyzpytatelné moudrosti, své skutečné trvání má od Boží všemohoucnosti a dobroty. Hloubkou a účinností převyšuje každý jiný vztah způsobem, nepochopitelným i samému genu. Tento vztah podmiňuje všestrannou závislost člověka na Bohu. Není atomu, jenž by mohl býti vyňat, tím více lidský genius a jeho královsky volná vůle. Ona moc, před níž třese se moderna, již cítí, tuší a tak prožívá, je právě tvůrkyní celého člověka. A závěr? Jediný: celý člověk musí býti knězem Nejvyššího, celý člověk musí sloužiti Jemu, svému Bohu. Především však lidský duch. Než, jak má býti hlasatelem, zvěstovatelem Věčného, jak může se svobodná vůle lidská obětavě blížiti Bohu, když tento hlasatel neumí ničeho zvěstovati o všemohoucnosti, moudrosti, dobrotě svého Tvůrce? A on též nehlasá ničeho, zůstává němý, nikoli snad proto, že jeho velitel sídlí v dálkách, nedosažitelných lidské vzdělanosti, neb že trůní za hranicemi každého možného poznávání. Nehlasá a nemůže ničeho hlásati jedině proto, poněvadž nedovolí slovu Božímu, Kristovu, i učení církve překročiti práh duše. Žádná vesnická škola není mu příliš prostá a malá: rád vchází do

jejích prostor, získávají vědění a moudrost. Ano, ještě více! Pyšná, sebevědomá mládež proudí rozsáhlými síněmi našich universit i přes nebezpečí, že u dveří stojí nohy těch, kteří dokazují, že se zde prodává omyl i blud, stejně jako učení | čisté pravdy. Jediný jen nesmí nám zvěstovati ničeho, jenom slova tohoto muže oddalujeme opatrně ode dveří své duše, muže, jehož jinak rádi jmenujeme mudrcem, velikánem - ano, největším z lidí – muže totiž z Nazareta. Dnes stejně jako před 1900 lety... Ježíš dlel právě na poušti. Před očima tisícíhlavého množství vykonal zázrak rozmnožení chlebě.. Nyní kráčí po vodě jezera genesaretského, by znova kázal v synagoze Kafarnaumské.. Co se stalo potom, blíží se svou ničemností a podlostí zločinům golgotským. Tu na holém, chmurném pahorku uloupili mu pozemský, smrtelný život, v modlitebně kafarnaumské oloupili ho o autoritu jeho zářivě velkého ducha. Opustili ho - jako opouštíme idiota, jako se odvracíme od blázna. Zůstali samotni jenom Petr se svými druhy, kteří našli velké, pravé slovo: „Verba vitae aeternae habes - Ty máš slova života věčného.“ A dnes! Dosud nevymřelo pokolení rouhačů a lupičů Kristovy autority — žije v neslýchaném počtu! Malý - děsně malý - je hlouček těch, kteří vyslovují, jako Petr, věříce, své Credo. Jim však zůstane sláva: pravých ctitelů Božích, uznaných Božským tribunálem. — Následování utrhačů kafarnaumských a jejich domnělé uctívání Boha je lupičství, plné potupy a hanby.

Z milosti Boží vyvěrá nadpřirozený život.

P. M. Habáň O. P.

Podivuhodným a neodolatelným jest poměr lidské vůle k Bohu. Žádný člověk byť sebe horší nedovedl dosud zničit v sobě divné pouto, jímž je vázána jeho vůle. Nutně touží po dobru, jejím předmětem jest dobro a nestačí jen jakékoli omezené, nýbrž naprosté dobro, nekonečné dobro, aby vyplnilo bezednou propast vůle. Pod tímto závojem všeobecného dobra skrývá se Bůh, dobro svou podstatou, a nepokojné jest naše srdce, dokud nespočine v něm (August. Confes. I).

Bůh, nekonečné dobro, jest posledním cílem člověka. Upře-li člověk svůj zrak pevně k němu, nabývá jeho vůle pevnosti a účinnosti použití všech prostředků, které tam přivádějí. Bůh učinil člověka pevného, postaveného do přímého směru, jímž se nesla jeho vůle k němu, svému cíli. Poznání lidské bylo tak jasné, beze všeho mraku, že rozumný tvor poznáváje sebe jako tvora, poznával ihned svou závislost na Stvořiteli, na první příčině a tímž směrem se nesla i jeho vůle a celá činnost závisela a nesla se k Bohu. Tím jeho jednání nabývalo jisté pevnosti, Bůh, poslední cíl, k němuž byl upřen, byl jeho kormidlem, jak by bez úrazu mohl vésti všechno své jednání. Člověk byl ponořen do rozjímání o Bohu, celá touha duše se k němu nesla, neb pocházela z jasného poznání pravého, nejvyššího dobra.

Hříchem se odvrátil tvor nevděčně od slunce věčné pravdy, která ho pronikala, a tím pozbyl i pevnosti v jednání, již čerpal z neochvějného přilnutí k poslednímu cíli. Tím ovšem ztratil rovnováhu ve volbě prostředků, které ho měly přivést k Bohu, vůle kolísá z pravého dobra ke zdánlivému, neb jí schází neochvějná pevnost, stává se troskou na rozbouřeném moři všech vášní, které se rozbouřilo zároveň vybaveno z poddanosti rozumu. Celý klid a pokoj prvního stavu závisel na poddanosti celé bytosti Stvořiteli.

Bylo třeba poznati nejdříve hloubku, kam dospěla rána hříchu, dříve než pojednáme o uzdravení lidské přirozenosti milostí Boží, již dospívá tvor opět ke své přirozené, přímé stezce, po níž kráčí k Bohu. Milostí se staví opět do poměru, jehož cílem jest Bůh, nabývá jisté pevnosti směřovati ve svém jednání k cíli, v němž jedině nalézá blaženosti. S milostí pak se mu dostává vznešeného duchovního organismu všech nadpřirozených ctností, zvláště lásky, jimiž jest schopen jednati přiměřeně dle svého cíle, umrtvováním a bdělostí znenáhla se tiší bouře vášní a nastává klid. Jako na hladině jezera, v němž po bouři se zrcadlí jasné nebe, tak duše znenáhla dospívá hlubiny, do níž vchází v útlé obcování s Bohem, takže pro hojnost sladkosti Páně, již okouší, umírá světu a jeho rozkoším, aby žila vyšším životem Božím.

Celý postup ovšem se děje znenáhla a vyžaduje snahy celého života, aby duše dospěla tichého vrcholu lásky, kde nežije sobě, nýbrž Kristu.

Vůle tedy potřebuje nebeského léku milosti, aby se povznesla nad úzký obzor svého sobectví, k němuž směřuje téměř každým krokem, aby dosadila na jeho místo vyšší Já, Boha, by oplývala jeho bohatstvím nekonečné lásky.

Rovněž rozumu jest třeba uzdravení, neb pro vliv rozbouřené hladiny vášní tápe ve tmách, místo aby ukazoval vůli a ji řídil k pravému dobru, dává se strhnouti vírem. Nesnadnou stala se člověku cesta k pravdě, čehož důkazem jsou věky a národové tápají v bludech. Jen stěží podařilo se některému učenci přirozeným rozumem dospěti k nějaké pravdě o Bohu, o cíli člověka, ač všechny tyto pravdy nepřevyšují jeho sil.

Člověk ocitl se na bezcestí se svými schopnostmi. Přichází Kristus se svou milostí, aby svědectví vydal pravdě. Poručil větru a moři, aby se utišilo, a nastalo klidné bezvětrí.

Svým evangeliem zdokonalil jiskry dusící se pod popelem, jiskry přirozeného světla rozumu, udělal mu účastenství na věčném světle, ukázal cestu, pravdu a život a tím opět pozvedl marnotratného syna nejen mezi své nádeníky, nýbrž navrátil mu důstojnost dítky Božího, oblékl ho do nového roucha a poručil, aby se hodovalo. Duše povstává k novému životu, v jehož rozkoších plesá nad bohatstvím domu Páně.

Vůle milostí nabývá v jisté míře své pevnosti, rozum upírá znovu svůj zrak ke slunci věčné jasnosti, v duši otvírá se pod vlivnými paprsky Ducha sv. nový jarní život, Kristus šeptá k duši: „Budiž uzdraven, pokoj vám, hle, zůstávám s vámi po všechny dny, zůstaňte ve mně a já ve vás!“

V příštím pojednání ukážeme, v jakém smyslu milost pozvedá duši k vyššímu řádu.

ŽIVOT

Adorační modlitba.

A. Melka.

Mistr, jenž je mi svou osobou a celým svým životem nejlepší vzor adorace, dal mi též - abych tak řekl - nejlepší formulář adorační modlitby. Psal jej svou krví, svou obětní krví na kříži a vymodlívá se jej den co den v oběti mše sv.

Oběť je nejmohutnější, nejplnější a nejvyšší projev adorace: neboť je to dar jediné svrchovanosti Boží podaný na uznání naší všestranné závislosti. „Bože, Tys můj zdroj - a můj cíl,“ vykřikl člověk, jakmile přirozeným světlem rozumu Ho poznal: „princip mého bytí a blažený můj cíl.“ (Summa II. II qu. 85. a 2.) Proto:

1. uznávám svou závislost na Tobě — tak Ti náležím a náležití mám, jako obětní dar, jež ke cti tvé ničím;
2. žes zdroj všeho, co mám - děkuji Ti za vše;
3. žes zdroj všeho, čeho potřebuji - prosím;
4. a že jsem se svrchovanosti tvé vzepřel a hřešil — lituji, dostičiním, odprošuji a podávám v náhradu obětní dar: dar z potravin udržujících můj život — jako bych kus života, ba celý život Tobě dluhoval; a dar krve z obětních zvířat místo krve své, která by prolita býti měla na zhlazení mých vin.

Tak oběť, přirozený projev adorace, (Summa II. II qu. 85. a 1.) vyčerpává všecken vztah člověka k Bohu čtverým tímto svým účelem: adorací (v užším slova smyslu = chválou), díkyčiněním, odprošením (smírem) a prosbou. V tomto čtverém účelu jest vlastně všecko náboženství.

Proto Spasitel, jenž přišel vyučit svět klaněti se Bohu v duchu a v pravdě, vyvrcholil své životní poslání v oběť na kříži a v ustavičnou oběť na oltáři - v oběť chvály (adorace), v oběť díků, v oběť smírnou a prosebnou.

A proto já, který znám svou obmezenost a úzkoprsost svých modliteb, nemohu konati své adorace, svá rozjímání a své modlitby lépe, leč konám-li je na čtverý úmysl obětní a podle tohoto čtverdílného formuláře doporučeného Kristem Pánem i církvi sv.

První díl mé adorace musí býti tedy - vlastní adorace. Všecka modlitba má míti dvojí účel: oslavu Boží a posvěcení člověka. Ale adorace zvlášť. A je zřejmé, že oslava Boha neskonale předčí ostatní účely modlitby. Vždyť tu jde o oslavu bytosti nekonečné, jež je souhrn všech dokonalostí, krásy, dobroty, hodné všeho velebení, nekonečně hodné, i kdybys od ní nic nepotřeboval, nic neměl, nic nedostal, nic jí dlužen nebyl. Ostatně nenaplníš nikdy ostatních tří účelů obětních, nechápeš-li dosti účelu prvního. Neboť kdy poznáš, jakými vřelými díky jsi Bohu povinen? Kdy vyvře ze srdce cit vděčnosti tak mocný, že by tě strhl k díkučinění hodnému? Až tenkrát, kdy lépe poznáš dobrodiní, jejich cenu a velikost. A tu poznávati budeš tím lépe, čím jasněji budeš viděti nesmírnou vzdálenost svou od dárce a nekonečnou vyvýšenost jeho nad sebou: zkrátka jeho majestát všeho klanění nejhodnější.

Kdy nahlédneš povinnost dostičiniti za své hříchy a viny své usmiřovati? A kdy ji budeš plniti lépe? Čím jasněji budeš viděti, jak hřích je nekonečná urážka majestátu všeho klanění nejhodnějšího.

A kdy budou tryskati ze srdce tvého vřelejší a důvěrnější prosby, leč až lépe poznáš bohatství moci a síly a dobroty, moudrosti a vědomosti, skryté v majestátu, všeho klanění nejhodnějšího?

Proto je klanění tak důležité: je to základní a opěrný bod veškeré modlitby.

A my? —

Ach, jak nepatrný díleček našich modliteb je věnován adoraci!! A přec by to měla býti hlavní a nejpřednější část naší zbožnosti! Nuže — nenapravíme to?

Není to přec nic nesnadného:

Uznejme a vyznejme vždy nejprve, kdykoli před jeho velebností se objevíme, že je pánem našeho rozumu, a to se děje úkonem víry —; tím skláníme před ním svůj rozum: „Pán můj a Bůh můj!“ Tomáš viděl člověka, vyznal Boha: já rovněž chléb vidím, Boha vyznávám: Dominus meus et Deus meus.

A s rozumem skloňme vše ostatní: je Pán svatý, svatý, svatý — mající právo na každé hnutí naší vůle, na každý úder srdce... Vždyť jsme jen tvorové jeho, tj. cosi, co existuje jen na jeho pokyn a na jeho pokyn hyne... Nicota... které On řekl: „Buď!“ — a tak k víře se připojuje pokora: „Substantia mea tamquam nihilum ante Te.“ (Ps. 38, 6.)

A že tvou mocí jsem a žiji — náležím Ti - Tys života mého jediný cíl nejvyšší... a tedy mé snahy, mé tužby, má láska jen k Tobě se nesou:

„Co bych jiného chtěl na nebi?

A co na zemi krom Tebe?

Byť i zhynulo tělo mé a srdce mé,

Bůh bude skalou mou, dílem mým na věky.

Mým štěstím jest Bohu býti blízko.“ (Ž. 72, 26 n.)

A proto zcela se Ti odevzdávám i vůlí svou a přijímám vše, co se Ti líbí na mne dopustiti: nakládej se mnou podle zalíbení svatosvaté vůle své. Tuus suum ego — Tvůj jsem.

A jako klanění tak i díkučinění bere se touto cestou víry, pokory, lásky a oddanosti. Očima víry vidí duše děkující nebesa otevřená nad každým svatostánkem a z nich paterým průlivem jako vodopády milostí a požehnání řinoucí se

na zemi; přítomnost Boha živého na zemi — jaká záplava blaha a útěchy z ní do nesčetných srdcí! Jeden průliv. Druhým proudí zátopa přesvaté krve na nesčetné oltáře v oběti mše sv. a očišťuje, obmývá a zkrásňuje celý svět a chrání jej od záhuby. A třetím vysypá se rajský déšť sv. Hostií na stůl svátostný pro nesčetné duše k sv. přijímání. A čtvrtým bohatý pokrm na cestu do věčnosti pro umírající. A pátým jako rosné krůpěje s velekněžské hlavy našeho Arona novozákonného snáší se déšť svatých svěcení a milostí kněžských na tolik kněžských rukou a srdcí, z nichž plyne požehnání a posvěcení světu celému: jsou tito kněží jen pro Svátost oltářní svěcení - z ní a pro ni je máme.

To vidí víra, trne sv. úžasem, diví se... A vidí, jak je zde překlenuta propast mezi tvorem a Bohem nejštědřeji: neboť darem, kterým ji zde božská blahosklonnost překlenula, není jako jinde, jen něco stvořeného, nýbrž sám Bůh! Ó zázraku! Ó dive dobroty! Díky, díky —!

Co je člověk — žes to takto pamětliv.

Co je člověk, že si ho všímáš,
nebo smrtelník, že o něj pečuješ?

(Ž. 8.5.)

Pokora takto zasypaná dobrotou Boží vidí, že je tím víc povinna milovati a se oddati Pánu tak dobrému a plniti tuto povinnost hlavně dobrým a častým užíváním daru tak vzácného:

„Čím se odplatím Hospodinu,
za všechno, co prokázal mi?
Kalich Páně za spásu zdvihnu
a jméno Páně budu vzývat.“

(Ž. 115, 3. 4.)

Ani třetí účel adorační modlitby - smír — nejde jinou cestou leč zase cestou víry, pokory, lásky a oddanosti.

Víra co dí o hříchu duši adorující? Adorátor vidí hřích nejen jako škůdce své nesmrtelné duše, kterou zbavil nebeské krásy, Boží přítomnosti, věčné blaženosti... Oh — zde před majestátem moci a lásky vidí hřích v příšernějším světle: odbůjce svrchované Velebnosti je to; svatosvatá práva, která ona na nás má, nohama šlape; nevděčník, který je schopen vraždit samu Lásku ve chvíli, kdy dává dary nejvyšší; zrádce, jenž uráží Srdce nejlepších...

Ó, jestli kde, tož jistě zde v adoraci je snadno vzbuditi lítost dokonalou.

Od toho, jenž byl uražen, sklání se pohled tvůj do propasti nicoty, která se opovažuje urážeti. Sotva kde jinde užříš svou nízkost, nehodnost tak jasně jako zde ve světle bělostné sv. Hostie. Jako Petr v lodičce, když mu v zázračném zalovení ryb záblesk Boží všemohoucnosti posvítil na toho, kdo před ním stál — i na vlastní jeho nehodnost, pocítil v tu chvíli všechnu svou propastnou nehodnost a zvolal v pokoře: „Pane, odejdi ode mne, neboť jsem člověk hříšný“ (Luk. 8, 5) — tak se zde ponížíš, pro své viny i ty...

A láska se ozve. Láska žádající soucit a útrpnost s uraženým Bohem, a budící pevná předsevzetí nápravy. —

Srdce roznícené láskou, očištěné lítostí je teď schopno vyplniti co nejlépe i čtvrtý účel adorační: prositi.

Víra ukazuje prosbě adorátorově náplň veškeré milosti a pravdy... a tak blízkou... na dosah ruky.

Přetéká. —

A vedle ní nuzný a chudý, který zde právem volá ve své nedostatečnosti a ponížení:

Já pak jsem ubožák a chudás,
Bože, na pomoc mi přispěj! (Ž.69.)

A když adorátor s důvěrou dětinnou poprosil za sebe, vyvstává v přítomnosti lásky objímající celý svět i v jeho srdci adorujícím láska rozpínající své objetí všem: všem trpícím, všem potřebným, nuzným a objímá je. Co nemůže snad

konati skutkem, koná zde modlitbou, totiž apoštolát a misie... „Otčenáš“ Spasitelův vede modlitbu adorační do závrtných hlubin a výši a šíří.

Tak se živí a sílí i láska prosbou: „Přijď, království tvé!“ „Ó, pojdte a klanějte se!“

Katolická obroda ve světě.

Dr. J. Krlín.

Pravda, dnes uznávají i naši odpůrci, že katolicismus dobývá odvážně míst v lidské společnosti, která mu byla odňata. Je těžko i největšímu sektáři popřít tento fakt, ale lze jej zlehčít. Možno tu obrodu katolickou zlehčít tím, když se ukáže na její důvody jako na méněcenné. Namítne se třeba, že důvody jsou venkoncem citového rázu, že jsou diktovány lidskou slabostí. Člověk po válce jest vyčerpán a často není schopen velké činnosti a snad i nerad přemýšlí a nedomýšlí. Zmítá se v nepokoji vnitřním, zesilovaném nepokojem vnějším. Ovšem, jsou i takovými důvody renesance katolické ve světě. Beřme člověka, jaký jest. Prozřetelnost ostatně miluje i takového člověka, a i z něho se může státí milostí Boží světec. Ale jest málo správné, když se ulpívá na těchto důvodech. Nechci v této stati vyjmenovávat, jakým způsobem se projevuje vzrůst nynější zbožnosti, všimnem si raději jejích tajemných příčin.

Minulost jest propastně hluboká a pohled do těch hlubin působí závrát. Tím patřením do věků, které jsou sloupy dějin, a které mají různou tvrdost a různou barvu, se setkáváme nejen s člověkem, s jeho životem a často s jeho bolestným pádem, nýbrž stýkáme se s Vůlí, která jest vyšší než vůle člověka, a která dává směr vývoji, velikosti a neváhejme užití toho slova, malosti lidstva. Setkáváme se s člověkem bojujícím se sebou samým, s Bohem a ďáblem. Velikosti nebo malosti nás všech jest podložen mohutný zápas. Slovo: hřích, slovo tak těžké a nešťastné, že musila pro ně býti stvořená Kalvarie, jest od prvých hodin stvoření hybnou silou, které Prozřetelnost, dopustivši ji, ač je hrozná jako střela jedem napuštěná, užívá pro dobro člověka. Co té síle dodává tragické velikosti, toť krev nekonečné Lásky, jež stéká z kříže. Hřích jest proto čímsi hrozným, že jest popřením lásky. Cesta člověka jest cestou od hříchu k lásce a patření na tvář Boží, konečná kontempace, jež jest cílem člověka žití, jest úplným a naprostým vítězstvím lásky. A každá náboženská obroda předpokládá podléhání hříchu lásce. Totéž platí o obrodě ve století svaté Terezie Ježíškovy.

Nuže, ty dvě příčiny společně a vzájemně na sebe působící a jedna nad druhou vítězí, jsou kořenem obrody: hřích a láska. Hřích v celé své příšernosti a láska v celé své vznešené a sladké velebnosti. Pod tím zorným úhlem nazíráno jeví se nám dopuštění Boží a ruka Boží v takové záři, že je možno správně viděti jen skrze slzy. Neboť na naši pýchu se usmívá milosrdenství. Kříž, který zosobňuje lásku, jest tak výmluvným zvěstovatelem milosrdenství, že při patření na kříž skoro zapomínáme na svoji zlobu.

Všimněme si po těchto úvahách tři momentů v historii lidské od XII. století. Hluboké zbožnosti rozplameněné ve XIII. věku dvěma patriarchy-zakladateli řádů, sv. Františkem z Assisi a sv. Dominikem a jejich žáky. Vlny renesance, z níž přejímá individualism a na něm staví reformace všech odstínů. A konečně nesmírného snížení člověka encyklopedickou filosofií XVIII. věku. Jsou to tři věky vryté v historii lidstva nezníčitelně.

Století X. jest černé a krvavé. Století XI. a XII. se vyznačují neobyčejně tvrdým bojem mezi světskou mocí a mocí duchovní. Canossa jest skvostnou korunou. Petr vítězí nad Caesarem, ale ve společnosti lidské se stále více stmívá. Když vystupuje svatý František a sv. Dominik, jest lidstvo i když věřící, nábožensky slabé. Mravní život upadá i v klášteřích, falešní reformátoři ničí květy víry, bohatí nenávidí chudých, křesťanská láska jest pošlapána. Hřích jest v purpuru na trůně odkud svrhl ctnost. A jako kdysi hřích přinutil Lásku k oběti, tak tehdy hřích nutí Lásku, aby dala lidstvu dar, jímž by byl přemožen. Milující Dárce dává sv. Františka a sv. Dominika a sv. Kláru a sv. Tomáše Aquinského a toho posledního dává spíše pro doby budoucí. Poněvadž láska Boží jest milosrdná, obdarovává člověka nejbohatěji tehdy, když jest v největší bídě postaven. Když je tou bídou vnitřní již tak zkrušen, že se blíží zoufalství. A to jest nadějí i pro naše století, v němž hřích a v jeho důsledku bída mravní jako by pronikly všude. Milosrdná Láska

nám dala v té naší ubohosti veliký dar sv. Terezií Ježíškovou a lze doufat, že ta Láska nás obejmě tak silně, že se nedostaneme z její náruče, v níž nám bude tak sladce a blaženě. Nezapomeňme jednoho: Všechny konverse, jichž je dnes tolik a tolik, se dějí z potřeby lásky u člověka. A ten zvroucněný život náboženský ve Francii, v Itálii, v Anglii, v Německu, ve Španělsku, jinde a jinde, jest hudbou lásky. Láska předpokládá poznání a poznávání jest činnost rozumová.

Františkáni a dominikáni, pokorní a inteligentní a vždy milující změnili lidstvo. Ovšem ne všechno. Pýcha lidská je nezničitelná a vynalézavá. Namlouvá člověku, který rozumem dosáhl výšin, že jest bohem. Renesance a reformace, které znamenají zbožnění člověka, zapomenuvšího na kříž a na slzy předků pod ním prolévané, mají společný základ: pýchu. Jak rozdílný jest naturalism renesance od naturalismu sv. Františka? Jak odlišný jest duch reformy Lutherovy, Calvinovy, Zwinglovy, Husovy od ducha reformy sv. Františka! Na jedné straně pokora, na druhé straně pýcha. Nebezpečí bylo tím větší, čím důkladnější bylo zdůvodňování filosofické. Po sv. Tomáši Occam a Luther! A kdyby nebylo sv. Tomáše, byla by snad zničená víra v celé Evropě. Odstraňte sv. Tomáše a zničím církev, pronesl kterýsi reformátor a neřekl těmi slovy jen lesklé fráze. Tridentický koncil, který zarazil rozpínavost bludu, jest pln ducha sv. Tomáše. Sv. Tomáš zachránil Evropu a zachraňuje ji i v dnešních dobách. Pýcha rozumová byla poražena sv. Tomášem a jest jí porážena i dnes.

Racionalism encyklopedistický a racionalism kantovský jsou květy na stromě renesance a reformace, květy později rozkvetlé, ježto přetvořování lidstva trvá déle než přetvořování člověka. Osmnácté století se mrzce smálo, o to jest nižší století XVI., které ještě klnulo. Století XVI. se rouhalo, tvrdíc při tom, že věří, a v tom jeho omylu jest bolestná tragedie. Století XVIII. se rouhalo, smějíc se a nízce hřešíc a nevěříc. Neboť k víře je třeba velikosti a toto století velikosti nemělo. Je třeba prostoty a toto století jest i se svým Rousseauem rafinované. Proto trest, který Prozřetelnost seslala, byl hrozný, byla jím veliká revoluce. Byl tak hrozný, že bylo třeba k usmíření uraženého Boha krve nevinných.

Láska je trpělivá a vynalézavá. Je trpělivější a vynalézavější než hřích. Svatý Pavel, dítě veliké lásky Ježíšovy, to řekl krásně ve své slavné písni o lásce (V I. listu ke Korintským). Nuže, ta Láska mohutná, ježto nekonečná, trpělivá, ježto milosrdná, vynalézavá, ježto milující, ta Láska Tvůrce ke tvoru, jenž jest dílem, lásky, dopustila utrpení a bolest, aby zachránila člověka. A jediná bolest byla dosti velikou v očích Božích, aby byla novým nástrojem k zachránění Francie a jiných zemí. Jediné bolest byla tak vznešená, že jí Bůh užil k záchraně Anglie před rozkladným protestantismem, katolicismem, který tam nesli vyhnanci katoličtí z Francie. Pronásledováním byla zesílená víra a rozhojňená naděje a rozpálená láska.

Člověk vycházející z XVIII. století branou revoluce do století XIX. jest rozpoltněn. Nemůže se smáti cynickým smíchem Voltairovým, ježto do jeho ucha zaléhá ustavičně lkání a místo kletby slova odpuštění, jejichž síly nic nezdohá. Člověk prvních desítekletí XIX. věku nechce žít jako žil jeho předchůdce a nemůže hned najít světlo, které by ho ostatně oslepilo, ježto byl jeho zrak zesláblý. Musset, básník, jenž vyzpíval vnitřní chvění a zmítání tehdejšího člověka, napsal, že by chtěl věřit v Boha, ale on neexistuje. Ale člověk přece k němu šel a spěchal rychlými kroky. Romantism jest výrazem a hlasatelem toho spěchu a nelze jej odsuzovati. Romantism ukázal člověku jedno: Krásu středověku. Ukázal tu jinou a oslňující krásu člověku, který nevěřil skorem v žádnou krásu. Ukázal mu krásu středověkého umění a dával tušiti i krásu liturgie. A tím dával tušiti krásu Boha. Lidstvo tehdy nepotřebovalo sv. Tomáše, lidstvo rousseauovsky naladěné potřebovalo Chateaubrianda. Nesnižují tím velikosti sv. Tomáše, nikoliv. Jen chci říci, že Prozřetelnost znala člověka a věděla, jak ho vyvésti z prachu a jak ho naplniti touhou po věčnosti a kráse duchovní. Romantism doplňoval harmonicky dílo obětí revoluce. Romantism ukazuje na středověk, vzbuzuje lásku ku přírodě a ukazuje na heroism křesťanský, připravoval člověka. Nestudoval ještě středověké filosofie, ale budil touhu po ní. Připravoval půdu a toho bylo třeba a to bylo jeho posláním. Největší pěvci a tvůrci romantismu upadli v pantheism, ale tehdy již po novém utrpení a před novým utrpením Francie a s ní jiné země se probouzely.

Cesty Prozřetelnosti jsou nevyzpytatelné. Když nám nechápajícím a nevidoucím daleko, poněvadž bychom musili býti světci, abychom dále prohlédli, nuže, když se nám zdá, že dílo božské hyne, že jest ohroženo a opuštěno, ono se chystá k výboji. Jak máme hleděti na ten scientism a racionalism druhé polovice XIX. stol., jenž zamořuje téměř celou

Evropu, všude působě hrozivě na těžce se rodící víru po dřívějších otřesech? Věda jásá, že potřela víru. Pokládá se za všemohoucí, není prý pro ni žádného tajemství. Není Boha, není nesmrtelné duše. Člověk svým rozumem vše obsáhne, vše pronikne. Zkrátka, věda slaví triumfy a proti ní se zdá křesťanská filosofie, která začíná býti intensivně pěstována, velice nepatrnou a maličkou. Zednáři vládnou téměř ve všech státech. Německo prodělává kulturní boj, v Rakousku liberalismus shovívavě trpí mlčící církev, Itálie klne papeži. Socialismus proniká jako nové spasitelné náboženství do dělnických vrstev. Literatura se chlubí naturalismem, který proti bolesti křesťanské staví radost čistě pozemskou, již chce překonat katolicismus. Bůh to vše dopouští, máje při tom svůj cíl: „Člověče, jako by říkal, dopouštím vše. Dokaž, čeho jsi svými schopnostmi schopen!“ Ach, nebyl všeho schopen. Věda a filosofie nemohla dáti člověku vnitřní pokoj a vnitřní štěstí. Filosofie neuspokojila jeho rozumu. Velikost člověka tkví v tom, že jest stvořen k obrazu a podobnosti Božímu. Že je tak velký, že ho nenasytí konečné. A ta přirozenost člověka zvítězila. Člověk, kterému dávali se hřmotem konečno, potřeboval a toužil po nekonečnu. Nepokojné bylo jeho srdce, dokud nebylo naplněno Bohem. Toť příčina četných konversí ke katolicismu před válkou, která se projevovala hlavně mezi mladou inteligencí. Prozřetelnost užila lidské pýchy k naplnění člověka štěstím a pokojem, jichž svět dáti nemůže.

A uprostřed vítězného jásání racionalismu a atheismu a socialismu a liberalismu vydává nesmrtelný papež Lev XIII. encykliku „Aeterni Patris.“ Zatím co racionalismus jest na všech stranách veleben a přijímán, veliký Lev XIII. hlasem všude slyšitelným volá, že jedině pravou filosofií, která zachráni lidstvo před pohromou, jest philosophia perennis, filosofie sv. Tomáše A. Svět se směje ve své pýše tomu hlasu náměstka Kristova a zlostně laje, když ten prostý papež Pius X. dává do kletby modernistické these a jejich hlasatele, kněze většinou. Proč se směje a proč laje? Cítí bezděky a musí si chtít nechtít přiznati, že jeho pýše hrozí veliké nebezpečí. Proto byl tak ostrý a jest boj proti scholastické filosofii, která však již zvítězila, jak svědčí to veliké thomistické hnutí ve světě. Sv. Tomáš zachraňuje opět Evropu a s ní celý svět od smrti bludem.

Po válce zříme, jak se bortí církve, spočívající na bludu, a jak mohutní církev, stojící na skále pravdy. Blud rozděluje, pravda sjednocuje. Blud jest anarchie, pravda jest řád. Církev jediná chrání řád a proto její velikost v nynější době tolik vyniká. Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum. Až budu povýšen, všechno k sobě potáhnu. Církev jako krásná věž života vábí k sobě lidstvo, které zakusilo trpce, co znamená žítí bez ní. Lidstvo potřebuje jednoty, volá po sjednocení a sjednocení jest možné jedině v lásce. V lásce Boží.

Pius X., když nabádal ve své encyklice ku častějšímu, ba, dennímu přijímání, když vybízel i dívky, aby se účastnily hostiny nebeské, děl, že budou malí světci. Jsou malí světci a jsou strůjci té obrody, která jest v dobách temných takovou nadějí. Eucharistie tvoří poklady, tvoříc světce, a z těch pokladů jsou hojně obdarováni kdož jsou chudí. Lidstvo bez Boha, ba, stavějící se proti Bohu, jest chudé, a poněvadž Láska Boží odpouští a smilovává se, za vzdor odplácí největším darem: milostí obrácení. Myslíte, že by bylo jinak možno vysvětliti ta obrácení největších odpůrců katolicismu, jichž jest přece tolik?

U nás snad nelze ještě příliš hovořiti o obrodě náboženské. Ale u nás jsou též katolíci, kteří se umějí modliti, kteří rádi přijímají Tělo Páně, a kteří se snaží o svatost. V absolutnu jest náš úkol ohromný. Každý z nás se může státi stavitelem chrámu. Proto jsem nejspíše psal tuto stať, ve které jsem neuváděl zářivé příklady nynější zbožnosti, ale sledoval tajemné působení lásky Boží. Což kdyby tak každý čtenář tohoto časopisu obětoval denně jeden Otčenáš a jeden Zdravas a ročně jedno přijímání za renesanci katolickou v naší zemi?

Končím otázkou, která jest nadějí. Vždyť všichni věříme v obcování svatých.

Bileam.

Dr. V. Zapletal O. P.

Bileam odvětil vážně a velebně: „Tak musím mluvit, jak Bůh káže.“ Po tomto prvním nezdaru nevzdal se Balak přece vší naděje, nýbrž řekl kouzelníkovi: „Pojď se mnou jinam (na jiné místo), odkud přehlédneš Izraele a tam ho prokleješ.“

Vyhledal místo, odkud bylo viděti lépe cizí národ; celý národ izraelský přece nebylo viděti. Bylo to vyvýšené místo nad hřbet horstva Fasgy; i tam dal Balak vystavěti sedm oltářů a obětovali každý býčka a ovci na všech oltářích.

Král musel opět zůstat u zápalné oběti, kdežto kouzelník poodešel a radil se s Bohem. Úzkostí hučelo Balakovi v hlavě a jeho srdce prudce tlouklo.

Když se Bileam vracel, tázal se ho král: „Co oznámil Bůh?“

Bileam odpověděl:

„Stůj, Balaku, a slyš,
poslouchej, synu Seforův!

Není Bůh jako člověk, by klamal;
není jako zrozenec lidský, by se měnil.
Řekl-li něco, jak by toho neučinil?
Promluvil-li, jak by toho nevykonal?

Uloženo mi, bych žehnal,
požehnání zabránit nemohu.
Není modly v Jakobovi,
sochy v Izraeli neviděti.

Hospodin, jeho Bůh, je s ním,
jásot z králova vítězství v něm (zní).
Bůh jej vyvedl z Egypta,
síla jeho podobá se zubru.

Není hadačství v Jakobovi,
není věštění v Izraeli;
časem svým se oznamuje Jakobovi
a Izraelovi, co Bůh učiní.

Národ (ten), hle, jako lvice bude vstávat
a se zvedat jako lev;
nelehne si, dokud kořisti nezhltní,
dokud se krve usmrcených nenapije.“

Balak zbledl, když plynula se rtů Bileamových slova požehnání a pak oslovil kouzelníka: „Nemůžeš-li zlořečiti, aspoň přece nežehnej!“

Bileam odpověděl: „Neřekl jsem ti, že mně bude možno činiti jen to, co mně Jahve přikáže?“

Chvíli se Balak rozmýšlel a pak pravil kouzelníkovi: „Pojď, zavedu tě ještě na jedno místo. Snad zalíbí se Bohu, abys jim mohl odtamtud klnouti.“

Zavedl Bileama na vrchol hory Fogor, který shlíží s výše do pustiny. Odtud bylo viděti nejlépe národ izraelský.

Balak vystavěl podobně i zde sedm oltářů a připravil k oběti sedm býčků a beranů.

Bileam upřel oči na step, na níž tábořily kmeny izraelské. Zůstal bez pohnutí a za okamžik upadl do vytržení, v němž připadl naň duch Boží a prorokoval těmito slovy:

„Mluvil Bileam, syn Beorův,
řekl muž se zavřeným okem,
pravil ten, jenž řeči Boží slyšel,
patřil na to, co mu Všemohoucí ve vidu ukázal,
sražen byl k zemi a pak otevřel oči:

Jak jsou krásné stany tvé, Jakobe,
a tvé příbytky, Izraeli!
Jako údolí plná hájů,
jako podél řek svlažovaná zahrady,

jako stany, jež postavil Hospodin,
jako cedry blízko vody.
Voda teče z jeho okovů,
výsev jeho v hojně vláze.

Vyvýšen bude král jeho nad Agapa,
jemuž království bude vzato.
Bůh je vyvedl z Egypta,
síla jeho podobá se zubru;
bude hltati národy, své nepřátele,

kosti jejich přerážeti
prostřelovati svými šípy.
Natáhnuv se leží jako lev
neb jako lvice, kterou buditi se nikdo neodváží.

Kdo ti bude žehnati, bude sám požehán,
a kdo bude ti klnouti, mezi kleté bude zařazen.“

Tedy i tentokrát kouzelník žehnal. Balat se rozhněval na vidce, ale snažil se potlačit své rozčilení. V zoufalství spráskl ruce, protože podle mínění všech současníků byl přesvědčen, že se vyslovená kletba nebo požehnaní nedá již změnit.

Když tedy už všechna naděje v kouzelníka byla ztracena, řekl král k Bileamovi: „Povolal jsem tě, abys proklel mé nepřátele. Protože však jsi jim třikrát požehnal, můžeš se vrátit domů. Chtěl jsem tě bohatě odměnit, ale Jahve tě připravil o chystanou poctu.“

Majestátně se vydal Bileam na zpáteční cestu a Balak se s ním vlídně rozloučil i přes svůj hněv, neboť vládlo tehdy obecně mínění, že nikdo nesmí urážet kouzelníka, nechce-li za svou urážku pykati.

Obrácení.

Dr. Fr. X. Novák.

Po obrácení.

Doba po obrácení je doba duševního klidu.

Přestaly těžké duševní boje. Přestalo tápání ve tmách a mlhovinách pochybností. Přestala nerozhodnost a nejistota našeho duševního stavu. I na venek odstoupili mnozí, kteří nám bránili, nás přemlouvali, zdržovali a brzdili. Ustoupil jarmack světa a nastalo utišení. Utišení ne nepodobné onomu, o kterém nám vypravuje sv. evangelium (Mat. 8, 24—27).

Jest takovým duším jako plavci, který po bouřné plavbě dospěl ochranného přístavu. Jako vojínovi, který z těžké, dlouhé války se vrátil do tichých poměrů domácích. Jako nebezpečnou nemocí zmítanému, když se navrátilo zdraví a s ním jistota života.

*

Doba duševního štěstí.

Všichni konvertité to doznávají. Již ten přechod z bouře do zátiší, z boje do míru, z pochybnosti do jistoty je sám o sobě pramenem oblažujícího vědomí. K tomu přistupují stále nové a nové objevy drahocenných, dříve netušených statků duševních. Nový, ničím nepotřísněný šat duševní. Nové, nepoznané štěstí obcování s Bohem ve sv. svátostech. Téměř nově odkrytá sladkost modlitby. Pořád hlubší vnikání do sv. pravd, pořád dokonalejší s nimi splývání. Takové štěstí dá se připravovat jen ku štěstí onoho člověka, který, nalezná skrytý poklad, s radostí nad ním jde a všecko prodá, co má, a koupí pole, kde je ten poklad (Mat. 13, 44). Anebo ku štěstí oné ženy, která po úsilném hledání našla ztracenou drachmu (Luk. 15, 8 násl.). Anebo, chcete-li, ku štěstí objevitele, který po dlouhém bloudění, po mnohých nebezpečích a zklamáních objevil novou zemi, krásnou, úchvatnou, plnou nebeských tajemství a darů.

*

Doba duševního pokroku.

Nikdy není duševní pokrok člověku bližším, nikdy si jím člověk není jistějším. Různé vášně jako by byly usnuly, není cítit jich útoků a záchvatů. Následky hříchu dědičného jako by nestávaly: srdce, vůle, rozum, všechny síly duševní znají jen jeden směr: Boha a jeho sv. vůli. Modlitba v ten čas není námahou, nýbrž sladkou odměnou. V ten čas hodiny na

modlitbě té ztrávené zdají se krátkými chvílemi. V ten čas učí se člověk nazpaměť mnohým krásným modlitbám, které mu zůstanou jako poklad po celý pozdější život. V ten čas duše nekráčí, nýbrž spěchá, běží, letí na cestě k Bohu.

Opravdu letí, opravdu nekráčí? Opravdu. Ale ne ani tak ze síly vlastní, jako spíše z milosti dobrotivého Boha, který ji chová v náruči své jako matka dítě. Dítě v náruči matčině bez námahy dojde daleko a přece vlastně nedojde tam samo, nýbrž matka je tam donese. Tak je s duší v té první, sladké době po obrácení. Platí o ní slovo sv. Pavla: *lac volui potum dedi, non escam* — mlékem jsem vás napájel, nikoli tuhým pokrmem, kterého jste dosud nemohli snést (I. Kor. 3, 2). Doba, kdy Bůh i tuto nově obrácenou duši bude krmiti tuhým, ale zdravým chlebem utrpení a zkoušek, ještě nenadešla, ale přijde, přijde později, až Bůh to uzná pro ni vhodným.

Má i svá nebezpečí a své obtíže ta doba.

Obtíže může si připravit sám obrácenec svou jakousi přemrštěností, jednostranností, duševní nevyrovnaností, nemotorností, s níž obyčejně v novém životě pojímá a plní zákon Páně. „Nově obrácení a zamilování jsou často nesnesitelní sobě i jiným,“ praví sám takový jeden konvertita, P. Verkade.¹ *Non neophytum, ne novověrce, varuje již sv. Pavel (I. Tim. 3, 6), běží-li o jisté úřady v církvi.*

1) Die Unruhe zu Gott. Herder, Freiburg i. Br. 1920. Tam podává historii svého obrácení.

Někdy může právě tato upřílišená horlivost při nedostatečném ještě a nevyspělém poznání duševním vésti i k tzv. skrupulositě, která všude a ve všem vidí těžké hříchy a sama sebe zbytečnými úzkostmi trápí. Dobrý duchovní vůdce (který vůbec při díle konverse je veliký dar Boží!) dovede tento mrak duševní úzkostlivosti brzo zaplašiti.

Ba i ta duševní sladkost, o níž nahoře byla řeč, není bez nebezpečí. Aby obrácenec v ní nehledal podstatu duchovního života. Aby si to falešně nevykládal, až Bůh mu ten dar vezme a postaví ho na tvrdou cestu samostatného snažení duchovního. Pro každého nadejde jednou taková doba. A tu množí nad tím ztratí správný duševní směr. Trápí se zbytečnými výčitkami, jako by sami ten stav byli zavinili a Bůh za trest jim byl odňal milost svou. Podnikají různé pokusy, aby se ten prvotní stav jim znovu vrátil. A když se tak nestane, upadají v malomyslnost, ochabují v modlitbě, i sv. svátosti počnou zanedbávati, až i úplně propadnou netečnosti a vlažnosti.

Kristus Pán mluví o obrácencích, při nichž poslední věci jsou horší prvních (Mat. 12, 45), a sv. apoštol Petr užívá obrazu o psovi, který se vrátil ke svému vývratku, a o svini, která vykoupavši se, šla opět se válet do kaliště bláta (2 Petr. 2, 22). Aby nikdo, i při největší horlivosti prvotní, nepoddával se nebezpečné a klamně jistotě.

*

Doba duchovních líbánek, abych tak řekl, trvá různě dlouho po obrácení. Čím energičtější je duše, tím bývá obyčejně kratší. Jako matka dítě plenkám odrostlé staví na zem, aby samo chodilo, odstavuje je od prsu, aby si zvykalo na tvrdý, ale živý chléb dospělých, tak to činí Bůh s duší obrácence, když uzná ji dosti silnou k dalšímu samostatnějšímu životu duchovnímu. Ten další život duchovní pak podobá se cestě pouští, tvrdé, s mnohými útrapami a odříkáními spojené, kde oasy radosti pravé a hluboké sice nescházejí, ale přece jen oasami jsou, aby duše nezahynula únavou a vysílením. Šťasten, kdo na té cestě vytrval, až ho zavolá Pán. To je ta cesta obyčejná do nebe.

Je ještě cesta jiná, podobná putování v Alpách, brzy nad propastmi mimořádných utrpení a zkoušek hrdinsky snášených, brzy údolími rajských krás a útěch. To je cesta mimořádná, cesta vyvolených miláčků a svatých Božích samých.

Křesťanská forma umělecká.

Dr. Jar. Hruban.

Nová doba, zdá se, jest málo přízniva i křesťanskému umění i křesťanské estetice. Jako by nebylo možno najít spojení mezi uměleckými ideály moderních věků s požadavky a tužbami křesťanského názoru. Avšak nemysleme, že věci dospěly již tak daleko, nebo jsou ještě tak daleko, že s uměleckým dílem, které ve svých rozumových prvcích se odnáší ke křesťanskému nebo s estetickým zkoumáním, jež se opírá o filosofii církvi doporučovanou, nebylo by možno úspěšně předstoupiti před kompetentní forum. Mohli jsme pozorovati, s jakým uznáním a respektem od vynikajících myslitelů byly přijaty Oskara Katanna: „Aesthetisch-literarische Arbeiten“, vydané Tyrolii ve Vídni (Innsbruck, Mnichov) roku 1918. Autor v nich zdůrazňuje cenu tradice jako duchové moci, žádá dělbu práce a pokračování v díle, spolupráci individuí a generací, sepětí všeobecného a trvalého s individuálním a proměnlivým. Nepodceňuje synthetického prvku, který též leží v eklecticismu. Opakováním neztrácí pravda ničeho na své ceně. V duchu této metody načrtává Katann novoscholastickou teorii krásna, systém umění, teorii tragična atd., všude při tom se vypořádává pečlivě s vědeckou tradicí. Hluboce a krásně naznačuje vztah nauky o Trojici k pojmu krásna. — Bylo uznáno a s povděkem konstatováno, že i když estetický objektivismus u Katanna jest nesen objektivismem theologicko-metafysickým, neznamená to, jak jeho studie ukazují, žádné brzdy pro rozdělení práce a pokrok díla v estetickém oboru. To stačí, aby bylo prokázáno, že theologicko-metafysický objektivismus může se uplatňovati i v nejnovějších problémech estetických.

V jakém poměru jest světový názor křesťanský, resp. katolický k umělecké tvorbě současnosti? Nepřekvapí nás, že umění současné ve svém celku není živeno ze zdrojů náboženských: při celkovém odnáboženštvování života nelze ani v umění očekávati náboženské inspirace. Nemám tu naprosto na mysli námětů náboženských, o ty není ani v dnešním umění nouze: jde o to, abychom zjistili, zda forma uměleckého díla má něco z křesťanského ducha, z křesťanského pojmání světa a života. Takových otázek nelze rozřešiti jedním slovem: vyžadují studia odborného a detailního; za to však výsledky obohatí měrou často netušenou naše poznatky.

Pokud vím, nebylo dosud v umění soustavně psáno s tohoto stanoviska, totiž o dějinách křesťanské formy v umění. Toto téma stane se tím naléhavějším, čím mocněji snad bude přibývati hlasů, které by chtěly ztotožňovati tuto křesťanskou formu umění s křesťanským náboženským uměním a které by v důsledku tohoto nesprávného zúžení pojmového chtěly prohlašovati, že náboženské umění křesťanské dnes odumřelo a že ovlivu křesťanské inspirace umělecké není již možno mluvit. - Katolické náboženství nemusí hledati apologii své pravosti v tom, co blahodárného vykonalo pro uměleckou kulturu; avšak projeví-li se vskutku nesmírný význam jeho pro ni, snad docílí se aspoň tolik, že vážněji a poctivěji se jim budou obíratí také ti, kteří dosud jsou ho úplně vzdáleni.

Křesťanskou formou uměleckou chtěl bych tedy nazývati všechnu strukturu uměleckého díla, která vznikla jako adekvátní výraz umělecký z křesťanského pojetí světa a života. Tento vznik může býti zcela uvědomělý, ale též více podvědomý nebo zcela neuvědomělý, historicky úplně dokazatelný, jindy zatím jen tušený nebo předpokládáný. Rozlíšíme-li přesně náboženský obsah od jeho formy, mohou ovšem nastati případy, že tzv. náboženské dílo obsahem nebude se projevovati formou náboženskou, že naopak setkáme se s náboženskou formou na díle nenáboženském (areligiosním) a ovšem též s díly nenáboženského obsahu a nenáboženské formy, jakož i s díly náboženskými, vyjádřenými náboženskou formou. Čím jasněji postihneme, co vykonalo a co znamená křesťanství v dějinách, tím bezpečněji budeme moci stanoviti formy umělecké, které vytryskly z křesťanství. Je-li ve Vycpálkově „Kantátě o posledních věcech člověka,“ díle nesporně křesťanském i námětem, vzatým ze dvou moravských lidových písní, i úmyslem skladatelovým, jímž byl protest proti materialismu a poukaz k duchovním statkům, používáno častěji věčné formy hudebního projevu, fugy, poněvadž se v básni jednalo o věčné pravdy (srv. „Listy hud. Matice“, listopad 1922), pak smíme právem tuto formu zváti křesťanskou formou uměleckou.

Vznik hudební formy fugy možno ovšem přičítati k oněm tisícům nevyočitatelností ve světovém dění, avšak z toho, jak a kde byla přijata a pěstována, jsme oprávněni souditi, že zvláště vyhovovala křesťanskému náboženskému pojmání. - S čímsi poněkud podobným shledáváme se v chorálu gregoriánském. Jakmile hudba byla zbavena pout prosodie, byl styk s antickou po té stránce přerušen. Tón byl svoboden. Duším „barbarských“ národů bylo vítáno bujně, fantastické hýření v melodii odpoutané od slova. Snad koptické církve to byly, které vyjásaly v mocných liniích melodických své allelujah, jež pak ve formě důstojnější chrámů, ale nezkráceno na své mohutnosti, přešlo do zpěvu řecké a římské církve. Jest to zřejmě již projevená snaha vysloviti to, v čem selhává řeč. Durandus poznamenává: „...

pneuma však či jásot jest nevýslovná radost mysli nad Věčným a pneuma klade se jen na poslední slabiku antifony, aby se naznačilo, že Boží chvála jest nevyslovitelná a nepochopitelná. Pneuma znamená radost života věčného, již žádné slovo vyjádřiti nedovede, proto jest též pneuma hlas bez určitého vyznačení.“ O dosahu takových a podobných zjevů ve starověké hudbě, o hudbě jako umění par excellence křesťanském byly psány celé knihy a nemohu více zatím než k nim odkázati.

Filosofická idea absolutna i souvztažná idea relativnosti vynikly ve svém významu až kvasem křesťanským; analogicky jest tomu s uměleckými formami, které jsou jakýmsi přetlumočením těchto ideí v mluvu jednotlivých umění.

Vracím se k Vycpálkově „Kantátě“. Ve spojení s námětem i forma akordů a jejich spojů jest v poslední příčině vytrysklá se stanoviska křesťanského názoru světového; veškerá tíha a inadekvátnost světa oproti tužbám duše lkající po slitování Božím jest v oněch disonancích, které nemohou dospěti svého rozvedení, a tíha země ozývá se ještě ze závěrečného:

nezapírej se mne,
nebs ráčil stvořiti mne,
k obrazu svému, Pane!

kteřá, ač vyvrcholuje v čistém, jasném dur, přece končí otevřeným h-d-fis-a vlekouc takto až před trůn Slitování všechny pády a poklesky křehké duše lidské.

Nemohu se pokusiti dále o letmý rozbor ani jednoho jiného díla uměleckého, již proto ne, že každé dílo vyžadovalo by studia nejen své definitivní podoby, ale i svého vzrůstu. Přišlo by na řadu starokřesťanské umění, zvláště hrobové malířství, starokřesťanské mosaiky, básnická forma (v nejširším slova smyslu) Dantovy „Božské komedie“, ať jmenuji jen některé z vrcholů. Ale křesťanská forma umělecká naprosto nekončí středověkem. Vynoří se, ne-li dříve, zvláště patrně v hnutí romantickém; stačí, abychom srovnali úsilí o soukromé dílo umělecké (Gesamtkunstwerk), jak se ztělesňuje gigantickým činem R. Wagnera s výrokem z jeho „Náboženství a umění“: Své nejvzácnější dědictví zanechala nám křesťanská církev jako vše lkající, vše říkající, znějící duši křesťanského náboženství - abychom plně byli přesvědčeni, že nejen ta neb ona forma umělecká, nýbrž umělecká tvorba vůbec jest stále svlažována nepřetržitě proudícími zdroji věčné nespokojenosti a touhy po království, které není s tohoto světa.

Proto ještě na jediné správné cestě jsou ony snahy, které se pokoušejí o obrodu křesťanského umění nejen se zevnějšku studiem a technickým cvikem, nýbrž které z nitra znovu intenzivně křesťanského usilují dáti křesťanskému umění jemu vlastní křesťanskou formu. Tak počíná si např. umělecká škola italská „Beato Angelico“ v Miláně snažíc se uvést své chovance takto ke kořenům křesťanské inspirace.

Jest to konečně jediný kruh, v němž se vše točí: z intenzivního křesťanského života vytryskne zase velké umění ryze křesťanské, které musí býti světu zjevením, poněvadž nevyčerpatelné jsou poklady, za jejichž clonu víra patří a toto umění zase vynutí si uznání a úctu a také získá mnohé myslí, které jinak rosou milosti sotva mohly by býti svlaženy.

Hrozné místo.

P. Marian Schaller, O. S. B.

Jakob utíkal před svým bratrem Esauem, jež byl připravil Istí o práva prvorozených, do syrské Mesopotamie. Na cestě z Bersabe do Haranu přišel na jedno místo, o němž nevěděl, že bylo už od Abrahama posvěceno; a chtěl na něm po západu slunce přenocovati. Vzal jeden z kamenů, které tam ležely, položil si jej pod hlavu a spal na tom místě. Tu viděl ve snách žebřík stojící na zemi, jehož vrch dotýkal se nebes. Andělé Boží vystupovali a sestupovali po něm. Hospodin pak stál nad žebříkem. Když Jakob ze spánku procitl, pravil: „V pravdě Hospodin jest na tomto místě, a já jsem nevěděl.“ Pln úžasu pokračoval: „Jak hrozné jest toto místo!“¹ (2. Mojž. 28, 10 — 17.)

1) *Není tu nic jiného než dům Boží a brána nebeská.*

Starý zákon používá často slova „hrozný“, „hrůza“ ve spojení s Bohem nebo božským. Jméno Boží je „svaté a hrozné“ (Ž. 110, 9). Člověk nemůže přímo pohlédnouti na Boha, aniž hrůzou nezemřel. Svatost a velebnost Boha musí každého, kdo ji uzří, rozdrtit. Nikdo bez zničení nemůže zaslechnouti přímo Boha mluvit. Živá představa přítomnosti Boží člověka děsí.

Místo, na kterém spočinul židovský patriarcha, svatostánek při putování vyvoleného národa pouští, ba i přeskvostný Šalamounův chrám v Jerusalemě jsou pouze stínem toho, co představuje chrám křesťanský.

Pociťuješ onu hrůzu před Božstvím, které se tady skrývá? Pozoruješ zde onen neviditelný pohled Boha, který svým absolutním právem všecko proniká, všeho se zmocňuje, vším hýbe? Znamenáš na sobě, jak prostupuje každý atom tvé bytosti? Že není možnosti uniknouti Mu, i kdyby nás přikryly hory a pahrbkové? Uvědomuješ si, že toto místo je Mu obzvláště vyhrazeno, ačkoliv je všude, neboť všecko jest jeho?

Jak to, že ubohý lidský tvor vyhrazuje Tvůrci místo v jeho stvoření? Zajisté, že se neodvažuje tvrdit, že Bohu dopřává pouze tohoto místa, nýbrž chce sám sobě pouze uložit povinnost zde zvláštním způsobem uctívati Nejvyššího, jelikož nedovede vždy a všude se Mu náležitě klaněti.

Bůh žárlivě střeží toto místo, na němž Mu svobodný člověk chce sloužiti, a proto je vyplňuje hrůzou své svatosti. Nemysleme si, že to slůvko „hrůza“ je příliš silné. Pro mnohého člověka nemá dosti síly, aby ho vychovalo pro dobro a ctnost, pro čistotu a svatost a odvrátilo od špatnosti.

Duchovní zrak člověka zbožného znamená v chrámě nejen zvláštní přítomnost Boží a její svatou hrůzu, nýbrž vidí i sestupovati s nebe a opět do něho vystupovati zástupy nebeských duchů, kteří se účastňují všech liturgických konů a tajemství. Již David o tom mluví, že bude „před zraky andělů“ Bohu pěti. Sv. Benedikt z Nursie nabádá své duchovní syny k uctivosti při bohoslužbách poukazem na přítomnost andělů, s nimiž mniši společně Boha oslavují.

Jaká hrůza by nás obešla, kdybychom spatřili jenom jediného nebeského posla, v jeho duchové kráse! A to by byl pouze sluha Boží, jenž sám se chvěje před trůnem Pána!

Veškeru hrůzu křesťanského chrámu a oltáře poznají jednou ti, kteří opovrhují svatým hněvem Boha, jenž by je mohl okamžitě zdrtit, a neuctivostmi a špinavostí duševní poskvřují toto místo nejvyšších tajemství a činí z něho peleš lotrovskou.

Hrůzu křesťanského chrámu poznají, kdož jej navštěvovali, a ačkoliv v něm slyšeli a viděli svaté věci, přec je neslyšeli a neviděli, kdož v něm přijímali milosti a povrhli jimi na smetiště hříchů ve svém srdci. Všichni, kdož sice často chrám navštěvovali, ale svým chováním a životem uvedli svatá místa, zbožnost, modlitbu i křesťanství v posměch, nenávist a opovržení.

Hrůzu křesťanských svatyň poznají, kdož tato místa nemilují, jim se vyhýbají, ačkoliv je zde „dům Boží“ a „brána nebeská“, kdož jsou cizinci v domě Otce. Všichni, kdož nechodí sem Boha uctívati, k Němu se modliti, o Něm slyšeti, sytiti se svátostmi.

Děs Božího domu poznají, kdož nejen sami sem nechodili, ale také jiným tam zatarasili cestu uloupením chrámu, posměchem, znemožněním návštěvy bohoslužeb.

Jak hrozné je toto místo!

Cena rozjímaní pro vnitřní život.

P. Vilém Schlossinger O. P.

Rozjímání zaujímá vynikající místo mezi prostředky milostí, jichž může duše užít ke svému vnitřnímu vzrůstu, prohloubení a dozrání. Svou podstatou je stejně předmětem činnosti rozumové jako prací srdce, zaměstnává tedy celého vnitřního člověka, naplňuje jeho duševní život novými pravdami a podněty k dobrému, ano, k nejvyššímu. Rozjímání je pro duši více než občerstvující koupel: tato posiluje sice tělesné zdraví, nedává je však, nemá-li je již člověk. Rozjímání naplňuje duši vždy novým obsahem, otevírá jí nové světy, uvádí ji do hlubin pokladů našeho svatého náboženství, při čemž bývá celý vnitřní člověk rozohněn k větší lásce a obětavé horlivosti v povinnostech.

Rozjímání nemá však ceny, není-li modlitbou. Proto mluví i učitelé duchovního života o rozjímavé modlitbě. Jenom tato má na duši vliv obrozující, přetvořující, zdokonalující. Nedbá-li člověk modlitby při svém rozjímání, není-li jeho rozjímání stálou rozmlouvou s Bohem o předmětu rozjímání, upadá buď v suché, neužitečné rozumování, nebo — je-li povahy blouznivější - v přecitlivělé omámení. A výsledek rozjímání rovná se nule. Duše musí se modlit: hned od začátku rozjímání mluvit s Bohem, rozmlouvat s Ním o předmětu rozjímání, ovšem nikoli abstraktně, nýbrž konkrétně, s ohledem na vlastní denní poměry, aby mohlo býti poznání užito ještě téhož dne.

Rozjímání nesmí se zvrhnouti v jakési snění. Nejprve třeba pojmout pravdu rozumem, ujasnit si ji a předvésti ji duši a to i v jejím praktickém významu. Rozjímáme-li o čtvrté prosbě Otčenáše, nestačí říci si, že učí nás Pán všechny prositi o denní chléb pro fyzický život, že poukazuje též na sv. přijímání — denní stravu duše - spíše musím si ujasnit, jaký význam má tato prosba pro mne, pro můj tělesný i duševní život, proč mám pronášeti denně tuto prosbu, jak jest nutně potřebna právě pro mne, bych dosáhl na Bohu všeho, čeho potřebuji denně pro tělesný i duševní život.

Jisto je, že rozjímání není možné bez důkladného přemýšlení o předmětu rozjímání tímto konkrétním způsobem, totiž bez praktického vystižení. Jak by se také mohla vůle rozehrát pro něco, čeho nezná? Pravdu však, již uváží duše prakticky před Bohem a s Ním, netoliko pojme, ona stává se osobním jejím majetkem, přechází, jak se říká, do těla a krve. Tak bude člověk jednati i později v určitém případě podle pravdy, prakticky poznání.

Sv. Tomáš Aqu. praví, že mnohým lidem nechybí poznání, ale spíše chtění. Vědí dobře, co mají činiti, jsou křesťany, nečiní toho však, poněvadž jejich chtění je příliš chabé. Proto není činnost rozumová hlavní věcí při rozjímání, nýbrž činnost vůle, aby totiž poznání pravda stala se pevnou zásadou. Poznání-li rozum důkladně a prakticky některou pravdu, rozehráje a nadchne se pro ni nutně i vůle a bude ochotna, jednati podle poznání pravdy. Je tedy úlohou vůle, vzbuzováním afektů a předsevzetí přizpůsobiti poznání pravdu dennímu životu.

Velkou důležitost mají tu přiměřená hnutí mysli, či afekty. Jimi mluví duše nejlépe s Bohem o poznání pravdy. Výběr těchto afektů je veliký. Duše může v nejrůznějších melodiích a toninách vyjádřiti své city. Víra, naděje, láska, důvěra, pokora, lítost, zahanbení, radost, touha... tyto a mnoho jiných v nejrůznějších odstínech — dětinným způsobem vzbuzovány - přispějí k tomu, že vůle se netoliko rozehráje, ale rozžhaví a je disponována (hotova) k potřebným předsevzetím.

Rozjímání bez předsevzetí je marné. Ovšem musejí to býti zcela konkrétní předsevzetí, asi v této formě: Dnes musím v tomto případě, sebrati všecku svou duševní sílu, abych neztratil trpělivost, jako se mi stalo již tak často. Připravím se tedy a vyzbrojím, bych se nedal strhnouti a zůstal klidný. — Duše, jež se takto připraví na zvláštní případy, neupadne tak snadno, zachová trpělivost a dobude vítězství bez velkého namáhání.

Koná-li duše rozjímání denně a učiní při něm po každé určité předsevzetí, pojme za rok 365 takových předsevzetí a sotva všechny skuteční. Neboť ani veliký světec nevěděl by si rady s takovou obrovskou masou předsevzetí, jež by způsobila roztříštění sil a ochromila energii vůle. Duše musí tudíž při pojímání předsevzetí obrátiti všecku pozornost k určitému bodu — nazvěme jej životním předsevzetím - takže nebudou předsevzetí z denního rozjímání ničím jiným, nežli dávno známý a cvičený úmysl v novém šatě a zabarvení s jiného hlediska. Tak zvolí si např. jedna duše pokoru svým životním předsevzetím, jiná tichost, třetí trpělivost, čtvrtá lásku bliženskou a vztahuje všecka předsevzetí z rozjímání k této ctnosti.

Nesmíme ovšem zapomínati na to, abychom volali k Bohu o pomoc a milost ke splnění učiněných předsevzetí. Spasitel náš doporučoval nám vřele nejen bdění, ale i modlitbu; oboje jest stejně důležité. Duše musí tedy i zde dětinně se modliti, prositi, úpěti a útočiti na Pána o milost, by jeho předsevzetí z rozjímání nebylo nadarmo.

Rozjímání není tak snadné. Mnohdy nedaří se vůbec. Ubohá hlava! Docela znavena duševní prací - má nyní konati své rozjímání. A srdce tak studené! - Tyto těžkosti zná každý, kdo denně rozjímá. Co činiti? Vynechati snad proto rozjímání? Toť by bylo největší bláhovství! Netrap se, milý příteli! Hle, co můžeš činiti v době určené k rozjímání: Můžeš klidně uvažovati o jediné větě z přečtené látky rozjímací. Některá věta působí vždy hlouběji na duši. Můžeš se tázati, jak bys provedl tuto větu v praktickém životě. Potom vzbud' několik úkonů: víry, naděje, lásky, lítosti atd., uvaž, jak uskutečníš ještě dnes poznanou věc, a učiň předsevzetí; potom obrať se několika vroucími slovy prosby k milému Spasiteli — a vykonal jsi při své únavě výborné rozjímání; výborné proto, že přineslo tvé duši tak hojný užitek. — Nemám snad pravdy?

Ano, ale roztržitosti! Nedobrovolné roztržitosti nemusejí duši znepokojevati. Nejsou hříchem, poněvadž jsou nedobrovolné. Nejlepším prostředkem proti roztržitostem je dobrá příprava na rozjímání, hodně živé uvědomění přítomnosti Boží: „Chci nyní mluvit s Bohem.“ Čím živěji je duše proniknuta vědomím Boží přítomnosti, tím spíše uchrání se roztržitostí.

A vyprahlost? — Cena rozjímání nezávisí na libých citech a vzrušení, jež snad duše pociťuje. Je-li tvá duše vyprahlá, uť se konati své rozjímání i ve vyprahlosti — až ti Bůh zase dopřeje své útěchy a vroucí nálady. Uvedeným již způsobem vykonáš dobré rozjímání i při největším suchoparu.

Na konec ještě dobrou radu. Duše, jež se snaží o zvnitřnění a prohloubení, koná každý den svědomitě své rozjímání. Příslloví pak praví: Pověz mi, s kým obcuješ a povím ti, kdo jsi. — Duše, obcující denně v rozjímavé modlitbě s Bohem, stává se šlechetnou, čistou, svatou, božskou. — A takovou duší chceš býti zajisté?!

V Z O R Y

Vzor v utrpení.

Jaroslav Cella.

Bolest stvořil v ráji člověk v okamžiku, když v prarodičích vychutnával pro sebe a pro děti všech věků sladké šťávy zapovězeného ovoce. — Hned po pádu promluvil Bůh o bolesti a od té chvíle žije, pálí, žhne a tříbí srdce lidská. — Než, Bohem je člověk umělcem. Dovede udělati ze hmoty věci obdivuhodně velebné. — Žulové skály mění v gotické dómy, z několika praprostých barviček stváří nebeské Madony, z černého inkoustu nebo i matné, šedé tuhy vyvolá jásavé jarní hymny, truchlící elegie, očistné žalmy, závrtně tančící body překrásných symfonií. - To umí člověk..! A co umí Bůh, z jehož rukou je člověk? Jaký div, že On svou svatou vůlí si z bolesti tvoří nebe pro člověka, nebe takové, jak je zná apoštol. Dal lidstvu bolest a dal mu loď, jež by je převážela z údolí pláče do radostí ráje. - Každý se chvěje bolestí, která jest odstupňována. Znáte náš útlý květ, jarními touhami vonící, krásný a čistý? Sv. Terezii? Řekl bys, že i v jemně opýlenou korunku tohoto květu se nejen často, ale snad stále odvažoval někdo — byt' i z lásky — kapati myrhové, hořké pozdravy bolesti? - A ona o ní tak dobře věděla! Věděla o ní už jen proto, aby si stále uvědomovala, že je ještě na zemi, kde je bolest doma! Chtěla se státí svatou. Toužila silně po svatosti a už tato touha jí dávala do vínku pro život bolest. Nesmí nikoho překvapiti praví-li: „Velmi mnohé kříže a zkoušky přese mne přešly, vytrpěla jsem na zemi mnoho — jenže v dětství jsem snášela bolesti se zármutkem a truchlením, nyní požívám těchto trpkých plodů se srdcem plným radostí a slastí.“ — Vždyť, jak jen tělesně trpívála. - Zdála se však sama sobě silnou, velmi silnou. — Byla nemocna, trpěla mnoho, ale o svou v nemoc se nestarala, protože se starala jen o Krista! Čistá její krev jí nachově barví kapesník a ona je nejupřímněji překvapena sladkým, vzdáleným šeptáním, jež jí oznamuje příchod jejího štěstí. — Tak silni, jako toto dítě nebyli ani nejsilnější světa..! Svě tělo tak ovládala, že o něm nevěděla! Nevěděla, nebo věděla jen dětsky o jeho hlubokých hlasech, poněvadž i její smysly — ne tak duše — si navykly naslouchati jen jemným zurčením potůčků lásky jejího Seigneura! — Nemluvila! — Měla klíč od své duše — a

neotvírala, i když se jí v ní tísnilo tolik bolestných vzdechů, jež vyvěraly z palčivého utrpení fyzického — tělesně, zvláště před smrtí trpěla tolik, že se Pánu nemohla dosti naděkovati, že jí dává síly, aby vše vítězně snesla.

A její mučení vnitřní? Vnitřní bol přecho často nejen čeřil, ale i neklidně, hořce rozbouřil čisté jezírko její duše, ale všechny vyvolané vlny vždy se pod její vítěznou vůlí řadily v tiché úsměvy, jež skryly mnoho, mnoho! V úsměvu nevidíme vrásek. — Anebo je vidíme, myslíme si však, že se zrodily s úsměvem. — Srdce a duše — bolavé, ale pro lásku! Otce i sourozence milovala, jak nejlépe dovedla. — A míti otce - světce a sourozence se srdci neméně svatými - a vše, jako dítě opustiti... A dobrovolně — pro lásku věčnou, jako dítě, které v jejích letech nejvíce hledá teplého útulku ve stejně zladěném srdci. — Věděla, že tatíčka její odchod na Karmel velice bolí — jako otce a jako člověka - věděla, že mnoho horkých slzí rozbrázdí proto jeho dobrou tvář, věděla, že jest mu opravdu malou, nejmilejší princezniczkou — a přece snáší - a jak oddaně - poslední objetí před životním rozloučením. Trpěla velmi — a přála si více... Vymodlila si potřebnou sílu... Potřebovala jí tolik - vždyť často ani útěchy neměla, neboť někdy: „ne závoj, ale zeď zakrývala mi hvězdnatou oblohu!“ Byla odhodlána ke všemu. - Nemá přání, než dáti se na pospas lásce. - Chce tak milovati svého Pána, že by láskou až zemřela! — Za bolesti jen děkuje! Roztouženě volá: „Ó Bože můj, což je větší radosti, než trpěti pro lásku tvou? Čím je utrpení větší a čím je skrytější očím tvorů, tím více se na mne usmíváš.“ A: „bolest spojená s láskou je to jediné, co má pro mne, zde v údolí slzí — cenu!“ — Velký hrdina Job před smrtí prosí Hospodina (10, 20): „Dovol mi..., bych maličko vylkal se z bolesti,“ ne tak sv. Terezie. - Ona vidí v bolesti „la divine lumière“, božský paprsek, jenž jí vypráví o přízni Ježíšově. S prosbou o bolest nezapomíná však prositi o dar, aby ji pochopila a pak radostně snesla, vždyť věděla, že bolest nesnášená jest skrytý červ, jenž brzy podhlodá mír duše.

Tak sv. Terezie! A my? My všichni, vyjma několik málo nepoznaných světců, bolesti nerozumíme. - Nerozumíme, poněvadž celý směr našeho věku dělá z nás mimosy — zhýčkané jedináčky, kteří sice bolesti dvojnásobně snad cítí, ale stahují se před nimi, jako před nočním mrazem. Ti, kdo porozumí hlasu bolesti, kteří pochopí její signály, mohou býti jisti, že neztroukotají i v největších mlhách v životě. — Náš svět má velmi mnoho bolesti. Každý člověk má své. Ty bolí mnoho, proto mnoho, že je tak neradi snášíme. Vždyť snad i naše modlitby jsou tak často echem bolesti. Jsou to z největší části prosby - méně již díky; děkovati již tolik neumíme. Jsou-li prosbami, tedy prosíme o něco, čeho nemáme! — Toužíme - a touhy bolí... Zaútočí-li na naše srdce bolesti — pravé — mrazivé — tu jim je nerozevíráme k objetí, nedovolujeme jim, aby se vybolely v Boží lásce — ale mnohdy, abychom je ubili, voláme s dekadentem:

„Pojď hříchu, v ohnivý ať keř se zanítí
tvé božstvo všemocné, ať sálá září žhavou...
..tvou krví nejsladší chci bolest zkojiti—

Kéž by se k těmto slovům svět neznal... A on se k nim zná — a ještě hrdinsky! Ale poněkud duchovně prozíravějšího člověka až v hloubi nitra bodá, když vidí všude kol sebe spěchati vše tam, kam šel, aby zašel starý, pohanský svět..! A nezachrání se, leč bolestí. Nenajde Boha, leč ruku v ruce s bolestí. — Jedině bolest, leč ne antická, studená, ale prohrátá vírou a láskou rozehvěje naše umírající, tichnoucí srdce k posledním slovům Ježíškovy Terezie: „Oh!... Je l'aimé.... Mon Dieu, je... vous... aime!! — Můj Bože, já Tě miluji!

K úvaze.

Posvěcení stolu.

Od té chvíle, co Ježíš u stolu požehnal chléb a víno, něco tajuplného obestírá jídlo a pití. Neklidní lidé na to zapomínají. Zapomínají, že spojení s Kristem u sv. stolu jest nejvyšším způsobem jídla. A proto ostatní jídlo má býti pokornou přípravou na stůl nejsvětější. Takto jdeme ke stolu, v takovém duchu vykonáváme své stolní modlitby. Jíme, protože Bůh nás chce zde míti. Pokrm dává nám sílu pracovati pro Boha, růsti k němu! Kdo by mohl při této myšlence znesvěcovati krásný účel pokrmu jeho zeslabováním nemožnými úpravami, kdo by jej zatěžoval zbytečnou hojností, která místo síly uspává a vrhá do žáru tělesnosti? Jak dobře znalý to vše naše matičky, žehnajících těsto

chlebové i chléb před nakrojením, učící nás vroucně se žehnat a modlit před jídlem a po jídle, vedoucí prostě a jednoduše denní stůl.

— Kovář —

Adorace.

Sladké, tiché upomínky zanechala ve mně bělounká kaple sester klarisek věčného klanění v Praze nad lékárnou Fragnerovou. Jako student jsem tam ztrávil tak krásné chvíle. A bývala vždy plná ta kaple. A nyní přiznati si, že my, katolíci, pražští katolíci jsme byli tak ledoví, zbabělí a nedovedli si tu kapličku udržeti, že jsme dopustili, aby sestry deprimované nedostatkem dorostu a umučené hladem, opustily ty tiché síně. Smutná jest ta jejich ulička a tam, kde sestry lkaly a úpěly za hříšnou Prahu, popisují se teď stohy papíru a fascikle se kupí na fascikle; jest tam německé vyslanectví. Jaká změna!

A přece potřebujeme takových kaplí. Ne jednu, aspoň deset pro Prahu. Jinoši, dívky, pražské ženy a muži, vyberte si jeden chrám a tam ve dne v noci prostě Pána, aby nešlehal, netrestal. Neb nalezne-li Pán aspoň deset spravedlivých, nezahubí Města. Bylo by ho přece škoda, našeho královského, hrdého města. Přece nesmí propadnouti Baalovi! Musí se najít několik těch, kteří nesklonili před ním kolenou, protože klekají jen před Pánem. Máte 40 hodinové pobožnosti, ale to vše jest rozbité po celé Praze. Slijte své prosby, svou lásku v jednu řeku, naplňte aspoň jednu prostoru a klaňte se, klaňte Pánu, neb tolik bratří se mu neklaní. Napište mi, co si kdo o těch mých slovech myslí. A nejen v Praze i jinde!

Pražské karmelitky.

Moudrý stavitel opatřuje hromosvodem vysoké stavby. Prozřetelnost postavila na špicí Prahy skromný klášter karmelitek — zlatý hromosvod lásky. Dole Praha řve a hlučí a směje se a pláče a nahoře za ni k nebi volá 15 drobných sester, které nepoznaly světa a proto jej právě tak dobře znají. Modlí se, trpí, obětují zcela a bez výhrady vše a to za nás, za hříšníky. Modlí se za církev a z jejich krve obětované, z jich slz a proseb sílí se ti, kteří bojují s ďáblem o každou duši, kteří milují velikost, krásu církve a bojují s polovičatostí a nerozhodností a malicherností těch, kteří mají viděti daleko a býti celí a Kristovi a ne též trochu světa. A nyní to, proč to vše píší? Proč my Češi máme těch Karmelů tak málo; nemýlím-li se, jen tento? A proč doň vstupuje tak málo českých dívek? Víím, boj, akce jest potřebná, ale není třeba též duší - obětí, duší, klanějících se Bohu, těch, kteří jsou stále s ním? Nemylte se, tyto rozjímavé duše vykonají mnoho, snad více než kteří hartusíte na věčné jejich modlení. Či snad též holdujete zásadě přede mnou pronesené nějakým „pracovníkem“: V našem spolku (rozuměj v hostinci) více vykonáme pro katolicismus než vy v kostele? Tohle už je herese a nedej Bůh, aby se rozšířila! Tedy, proč nemáme více Karmelů? České dívky! Poznejte karmelitky, rozmnožte jejich řady a postavte se po celé vlasti jako hromosvody milosrdenství Božímu! Obětujte se za nás, spaste nás! Či máte v žilách limonádu místo krve?

Aby Kristus kraloval v Čechách.

Četli jste snad s radostí láskou prodchnutou studii Krlínovu o obrodě katolicismu, tj. že katolicismus ohrožuje národy, zestárlé hmotářstvím. Musí obroditi i národ náš. Máme k tomu zbraň neomylnou: modlitbu. Vroucí, Bohu oddaná modlitba koná divy. Vykoná i ten div, že Ježíš zasedne na stolec svatováclavský. Sepněme ve sboru kolkolem své dlaně a denně, ten Otčenáš a Zdravas se zbožně pomodleme, aby dobrý Bůh nedal více blouditi našemu lidu, aby i jej obrodil, mizou svého náboženství živého a hluboko zakořeněného. Jest nás již tolik v naši rodině. A čtenářů ještě více! Podnikejme soustavné útoky na nebe, na Srdce dobré, milující a — zvítězíme. Snad sami se vítězství nedočkáme, leč, co na tom. Jednou přijde! Musí přijíti! Vždyť se modlíme a chceme se stále, lépe a více modlit. Co Bůh začal, kéž též dokončí!

K R Ů P Ě J E

Bůh a já.

Card. Newmann: Přel. Prokop Holý.

Před rozjímáním.

Krátké návštěvy nejsv. Svátosti pro každý den téhodne.

Představuji si, jako bych dlel před Spasitelem, přede mnou přítomným — jakož v jeho neviditelné přítomnosti skutečně jsem vždy a všude.

Klaním se Ti, Spasiteli, jenž jsi zde přítomen jako Bůh i člověk, s tělem i duší, se svým pravým tělem i krví. Klečím před tvým svatým člověčenstvím, jež bylo počato v lůně nejsvětější Panny, spočívalo na jejich loktech - potom dospělo k mužnosti a povolalo u moře galilejského dvanáct apoštolů; jež konalo divy a hlásalo slovo moudrosti a pokoje. A když se naplnil čas, zemřelo, povýšeno jsouc na kříž, dalo se uložit do hrobu, pak vstalo z mrtvých a nyní panuje na nebesích na věky.

Chválím a velebím toto přesvaté člověčenství a zcela se zasvěcuji a odevzdávám Tomu, jenž jest pokrmem mé duše a mou rozkoší věčnou!

1 (V neděli): Ó Moudrosti, jež jsi vzešla z úst Boha svrchovaného, panujíc od končin do končin, mocně a něžně vše řídíc a pořádajíc. „Přijď a nauč nás cestám svým!“ (Sir. 24,5, Moudr. 8, 1.)

1) *Tyto antifony vzaty jsou s breviáře, z posledního téhodne před Hodem Božím vánočním.*

(V pondělí): Ó Pane a Vůdce domu izraelského, který jsi se zjevil Mojžíšovi v plameni hořícího keře² a dal na hoře Sinai Zákon, přijď a vztáhna rámě své, spasiž nás!

2) *předobraz panenství.*

(V úterý) Ó Kořeni Jesse, který se vztyčuješ na znamení národů a před nímžto zmlknou ústa králů a jež vzývati budou pohané, přijď, abys nás vysvobodil, a neodkládej!

(Ve středu): Ó Klíči Davidův a Žezlo domu Izraelova, jenž otvíráš a nikdo nemůže zavřítí - zavíráš, a nikdo otevřítí: přijď a vyved' zajaté ze žaláře, kteří sedí v temnostech a stínu smrti! (Is. 42,7, 22, 22, 9, 2.)

(Ve čtvrtek): Ó Východe, odlesku světla věčného a slunce spravedlnosti, přijď a osviť ty, kdož sedí v temnotách a stínu smrti! (Zach. 3, 8; Žid. 1, 3; Mat. 4,2, Is. 9,2)

(V pátek): Ó Králi národů, po kterém tolik toužili - kamene úhelný, který jsi základem vše spojujícím, přijď a zachraň člověka, kterého jsi z hlíny stvořil! (Ef. 2, 20.)

(V sobotu): Ó Emanueli, Králi a Zákonodárce, očekávání národů a Spasitel jejich: přijď a spasiž nás, Pane a Bože náš! (Is. 33, 22)

Z klenotů staré liturgie.

Didache. 2. století po Kristu.

Děkujem Ti, Otče náš, za svatou révu Davida, sluhy tvého, kterou jsi nám podal Ježíšem Kristem, služebníkem svým. Buď sláva Ti na věky.

Děkujeme Ti, Otče náš, za život a poznání, kteréš nám dal Ježíšem, služebníkem svým. Buď sláva Ti na věky.

Jak tento Chléb byl rozptýlen po horách a sebrán byl v jedno, tak nechť se shromáždí církev tvá od končin země v království tvé, neboť Tys slavný a mocný v Ježíši Kristu na věky.

Děkujeme Ti, Otče svatý, za svaté jméno tvé, které jsi zasadil do srdcí našich, za poznání a víru a nesmrtelnost, kteréš nám ukázal Ježíšem, služebníkem svým. Na věky buď Ti sláva.

Ty, Pane všemocný, stvořil jsi všechno pro jméno své, okusit dal jsi lidem pokrmu a nápoje, zač Ti děkovati mají; nám pak jsi ušetřil duchovní chléb a nápoj služebníkem svým. A tak především děkujeme Ti za tvou moc, buď sláva Ti na věky!

Buď pamětliv, Pane, církve své, abys ji chránil od všeho zlého, abys ji zdokonalil ve své lásce! Shromážd' ji od čtyř větrů posvěcenou ve své království, kteréš jí připravil. Neboť jsi silný a slavný na věky.

Nechť přijde milost a zhyne tento svět! Hosanna Bohu Davidovu! Je-li kdo svatý, jen přístup blíží, není-li, nechť činí pokání. Maran Atha!

Byť na světě...

Meister Poppe der Starke¹ — Přel. Otto F. Babler.

1) Z tzv. „*Manessische Handschrift*“ čili „*Grosse Heidelberger Liederhandschrift*“ (zpočátku 14. století).

Byť na světě nad vše mocný člověk byl,
byť, co nikdo nepochopil, duch jeho pochopil,
a byť on sám byl zázrak nad zázraky;
byť až k nebesům ho zvedlo štěstí,
byť mohl pojmut, spočítat i vésti
zrnka písku v moři, hvězdy taky;
byť obrů tisíc síla jeho byla
i přemohla i podrobila,
byť vysoké hory a skály
dle jeho slova povstávaly,
byť vše, co voda, oheň, vzduch i země hostí
ode dna po trůn slunce, mu dáno bylo;
byť k manželské mu oddanosti
dle jeho touhy vzácné ženy přáno bylo,
čisté, milé, vchované v ctnosti
nad krásu, nad spanilost,
a byť by, k ní se přidruživ,
i tisíc let byl živ:
Co bylo by vše to, kdyby nezískal Boží milost?!

ZE SÍTĚ

Mystiky slavný a bohatý řád karmelitský reformy sv. Terezie slaví letos své 700 leté jubileum. Radujeme se upřímně ze všeho, co vykonal tento slavný řád pro církev, a vroucně si přejeme, aby i u nás pevně zase zakotvil. Potřebujem to jak soli u nás.

Dílo negace zahyne na souchotiny. Starokatolická církev, s takovou slávou zakládána, dospěla konečně stadia vzdorných sekt. Na jejich theologické fakultě v Bernu mají již tolik profesorů co studentů. Jest jich celkem 11! A to jsou tam ve znamení 50 letého jubilea! Myslíte, že naše česká obdoba potrvá déle?

Konverse. Syn rabína Wise, vůdce liberálního židovstva v Americe, konvertoval. Na pokřik nad tím odpovídá rabín Wise, že jednání jeho syna jest jedině možné jednání muže přesvědčeného o potřebě nové životní cesty. — Věhlasný francouzský malíř Lucien Jourdain, předseda spolku „Artisans de l'artel“ opustil svůj atelier a vstoupil v Paříži do kněžského semináře. Již léta věnoval mnoho volného času sdružení „Přátel chudých“ a dobrovolně vyučoval náboženství chudou a opuštěnou mládež. — Zároveň jeho přítel malíř Couturier vstoupil do řádu dominikánského. Již předtím se věnovali dva členové téhož spolku životu řeholnímu: Breton stal se františkánem a de Forceville jesuitou.

Tšk.

Blahoslavení italského železničáře. U turinského arcibiskupství projednává se právě beatifikační předběžný proces přednosta turinského nádraží. Jako 15-letý hoch vstoupil co dělník do železničních služeb v nichž setrval po 40 let, postupuje zvolna po žebří administrativních úřadů, až to přivedl na přednostu stanice. Celý jeho život byl velkodušným apoštolátem mezi pracující třídou, mezi chudinou. Založil dělnické knihovny, syndikáty a pomocné organizace. Sympatickým železničářům přejem, aby se dostalo brzy nejvyššího oslavení jejich stavu v beatifikaci jich druha.

Kristus mezi chudými. Nevěrec L. Descaves v socialistickém „Intransigent“ sklání se před krásnou postavou abbé Fontaine na pařížském předměstí: „Jest to opravdový žebrácký farář. Získal své lidi nejen kázáním, nýbrž též svou láskou, tím, že se jim věnoval. V té bídě přece sehnal 150 tisíc franků, vystavěl nouzovou kapli, a má ji stále plnou. Má tam svou školu, svou patronáž, kancelář pro zprostředkování služeb a míst, má tam dílny pro ženy bez místa, konsumy, pokračovací a odborné školy, konečně i prázdninové kolonie pro děti svých milovaných chudých. Chudáci mají k němu naprostou důvěru, žije pro ně, stará se o ně, navštěvuje nemocné“... Ano, chudým se zvěstuje evangelium. Jste dobří chudí, leč nutno najít cestu k vašemu srdci. Kristus již dávno našel tuto cestu, a kdo chce chudého zahřátí, musí jej zahřátí Láskou Mistrovou!

Z Ameriky. Na námořnické akademii Spojených států byl zaveden odbor Společnosti Nejsv. Jména Ježíš pro katolické akademiky. Akademikové chodí každé neděle společně na mši sv. Sto z nich přistupuje týdně k sv. přijímání. - O velikonoční neděli přistoupilo 4000 new-yorských policejních strážníků ke společnému stolu Páně v katedrále sv. Patrika. V čele měli A. Smitha, guvernéra města a J. Walshe, bývalého senátora. Strážníci šli korporativně v uniformě za praporem společnosti Nejsv. Jména.

Sdružení herců — katolíků. Angličtí herci katolíci se právě seskupili v mohutný svaz, aby mohli lépe hájiti morálku často tak hrubě políčkovanou různými divadly.

Papež. „Papež jest jedinou autoritou v západní civilizaci, která se neopírá o zbraně. Všechny ostatní vlády obklopují se bodáky, děly, letadly a továrnami na třaskaviny. Leč, duchovní hlava 400 milionu duší má jediný prostředek své vlády, to jest: požehnání. Nepozorovatelně, bez zbraně ovládá papež dobu, která se potácí pod tíží svého zbytečného zbrojení a touží po autoritě, která nenahání strachu a přece budí úctu.“

Gulielmo Ferreri. („Univ. Service.“) Historik Ferreri byl spolupracovníkem protinábož. „Secolo“ v Miláně.

HOVORNA

Pan B. P. z Prahy: Chcete, abychom sestupovali do hlubin lidského nitra. Budeme sestupovati i do propastí naší bídy i našeho v Bohu bohatství. Přirozeně, že nesmíme zůstat na povrchu. Ale, to jest též věcí našich přátel, aby dali pravdám vzkličiti v hlubinách svých duší. Jinak nepomůže sebe hlubší pobízení spisovatelů do nitra.

Několika starším čtenářkám. Baviti někoho nehodláme. Komu je náš časopis tuze svatý, nemůžeme mu pomoci. Leč, pro několik čtenářů zvyklých na sladké kalendářní povídky nemůžeme olupovati tolik dychtivých čtenářů o hutnou, silnou stravu.

K. Z., Horákov. Mnoho jest povolanych, málo vyvolených. Mnoho jest povolanych: to jest, všichni jsme povoláni ke spáse, a kdo chce, toť známkou, že jest též vyvolen. A že jest méně vyvolených než povolanych? Pohleďte kolem sebe! Co lidí opravdu žije bez Boha a bez nejmenší myšlenky na něho. Takové Bůh opouští. Jinak však Bůh nikoho neopouští, nebyv prve sám od nás opuštěn. Stačí to? Ne-li, odpovím dopisem. Nejlepší ale jest milovati a doufati. Ano, vy musíte býti přesvědčená, že jste mezi vyvolenými!

Dr. B. v B. Že nás ignorují a to i časopisy, kamž jsem dlouho přispíval? Bolelo mne to zprvu jako Vás, ale teď si říkám: Cui bono? — Máme již svůj kruh. A hlavní jest osobní odporučování časopisu. A zde tak málo uposlechlo naší prosby o sdělení adres známých, kteří by mohli časopis odbírat! Díky Vám za ně.

J. R., Praha. Víím, že k recenzím a drobnostem hodil by se lépe petit. Ale, více očních lékařů mne důrazně vybízí, abych nedal více nic tisknouti petitem našeho typu. Ostatně, ničeho tím nezískáme, protože náš petit musil býti tištěn v proložených rádcích, neb se lámaly háčky a čárky v tisku.

Rev. Bauer, Bruno, Nebraska. U.S.A. - Peníze, o nichž se zmiňujete, jsme vůbec nedostali. Sděluji to zde, kdyby se byl i můj dopis jako Váš zase ztratil.

Dp. J. V., Kutná Hora. Díky za povzbuzení. Postupně se vz můžeme a přílohu rozšíříme. Vlastně jsem ji již rozšířil. Ale otázky z profánní vědy nemůžeme otiskovati. Dostal jsem již za zdánlivě tam spadající článek o hudbě sfér. Dostal jsem mnoho a s různých stran! Ohledně častějšího vycházení jsem rozhodnut aspoň 8krát do roka, tj. vždy za 6 neděl. Víím, že čtenáři netrpělivě čekají a že doba 2 měsíců jest příliš dlouhá.

M. V., Dlouhomilov. Na uměleckou obálku jsme si hned nemohli troufati. Kdybyste věděl, jak jsme začali! S 10 Kč chudé služby! Technické zdokonalování půjde sice vpřed, ale pomaleji, pomaleji než zlepšování ideové. Za jiné rady P. B. zaplať!

E. M., Břevnov-Střešovice. Nemějte obav; až dojde ku změně typu, bude vybrán typ takový, který by dovolil zachovati formát i množství tiskové plochy.

Pí A. M., Brno. Chcete míti větší užitek z obcování mše sv. - Snažte se rozuměti, co se kněz modlí u oltáře. Opatřte si český misál. Každý knihkupec vám jej opatří, nebo obraťte se na nás. S radostí Vám vyhovíme. Až budete sledovati mši sv. z misálku, tak mistrně přeloženého i Vám známým P. Schallerem, poznáte, jaké bohatství modliteb jest v klínu církve svaté!

L I T E R A T U R A

Jsme ochotni všechny zde uvedené knihy obstarati i poraditi knihy ze všech oborů, vnitřního i duch. života. Redaktor.

Herder, Freiburg i. B.: Waltendorf: Sponsa Christi, 1926, 162 str., 4 MK 20. V době živého zájmu o klenoty Karmelů předkládá Karmel v Pontoise vzestup své jedné omilostněné dcery, která od klavírní virtuosky přechází v moře tónu nadzemských, které poslouchá v bezpr. vedení Kristově, který z ní učinil umělkyni svých ctností. Četba strhující, očišťující a povznášející- -r-

Lippert: Von Seele zu Seele: 1926, 19. vydání, 278 stran, 3 MK 40. Sbíрка čistých, plných a hlubokých studií vnitřních stavů duše snažící se výše, které byly otiskovány v čas. „Seele“ Jesuita Lippert má velmi jemnou, obratnou ruku ve svém zásahu do palčivých otázek lidského nitra. Hodí se tak krásně do programu naší snahy: na hlubinu! —sb—

Reatz: Jesus Christus, v. 80, 396 str., 10 MK 50. Nové dílo o Kristu a přece zase nově pojaté! Není to život Kristův v běžném smyslu, ani apologii. Líčí osobu Kristovu, jeho slova a dílo. Dává mluvit jeho dílu. Podává kriteria vnější i

vnitřní božskosti Ježíšovy. Staví kamen na kámen, až stojí vám před očima velebná postava Kristova. Vzorně vypravená kniha hodí se za vzácný dar k primicím apod.

Kühnel: Von der Enkelin Gottes: 1926, 128 str. v. 80,4 MK60. Dnes již známy vřelý myslitel Kuhnel podává několik myšlenek k orientaci v náboženském umění. K. snaží se pochopiti umělce a chce jeho tvůrčí sílu ztlumočiti těm, kteří tak jasně nevidí. Učí umění rozuměti a je milovati. Naši čtenáři, kteří musejí si zalíbiti čistou krásu, budou vděčni K., přečtou-li si též tuto knihu. — o —

Bonifatius-Druckerei, Paderborn: Dr. Eng. Krebs: Dogma u. Leben, I. a II., 766 a 490 str. Dílo vynikajícího německého theologa. Probírá celou nauku katolickou, ukazuje její životnost, vyvozuje, jak jí užítí v našich potřebách. S jemným porozuměním všímá si moderních otázek, všeho, co mučí dnešní duši, a snaží se najíti katol. odpověď. Kniha jest plna přesnosti, katolická velikost pravdy se v ní jasně odráží. Pokrm silný a dobrý. Hodí se pro laiky, kteří chtějí hlouběji poznati své náboženství. Pro duchovenstvo jest kniha plna látky, skoro již připravené pro obsažná kázání a pro přednášky. — Hodí se výtečně jako krásný primiční dar. Vázané oba svazky stojí asi Kč 150 — o —

Gabalda-Lecoffre. Paris: Gilson: S. Thomas d'Aquin. 3. vydání, str. 380, cena 12 fr. Nádherné dílo velkého franc. znalce schol. filosofie. Sleduje sv. Tomáše poctivě v jeho díle a tak se mu podařilo podati věrný a sytý obraz naukové výšky and. učitele, který tolik obohatil teoretickou morálku. Kniha jest dobrou příručkou všem, kteří chtějí poznati názory sv. Tomáše v morálce. Odporuji vřele. —

Biard: Les vertus théologiques d'après S. Paul. 1924, 234 str. cena 7 fr. Autor, který pronikl do listů sv. Pavla, nachází v nich velké zdůrazňování nutnosti tří božských ctností. Studuje tuto nutnost, strukturu dle sv. Pavla. Studuje hlavně víru proti protestant. výkladům víry dle sv. Pavla. Celá studie jest protkána snahou po prohloubení duch. života těmito ctnostmi. Hodí se pro zpracování k duch. cvičením. — r —

Grasset-Paris: A. Baumann: St. Paul., 64. vydání, 350 str., 1925, 12 fr. Kniha silná hodna silného umělce a křesťana Baumanna. B. jest oslněn osobností sv. Pavla a ukazuje ho v celé velikosti, Pavla - hořícího pro Krista a duše. A přece jest to kniha vážná, řekl bych, posvátně strážlivá, protože pravdivá. Nevím ani jak doporučiti ten spis všem apoštolům, hlavně mladým, aby se učili pohrdati, sebou a obětovati se zcela, aby se stali pavlovskými dušemi. B.

Baumann: L'anneau d'or des grandes mystiques. 12. vydání, 322 str., 9 fr., 1924. Řetízek, chcete-li řetízkový kruh velkých milovníků Božích. B. se sytí na žhavé lásce Boží sv. Kláry a Angely, sv. Kateřiny a sv. Jana z Kříže. Klesá s údivem před Ruysbroeckem a Kateřinou Emmerichovou. Studie jsou sice nestejně ceny. Já sám nejvíce cením Ruysbroecku. — B. jest křesťan, který vidí, a to i věci skryté „běžným“, tj. povrchním katolíkům. Theologem sice B. není, ale jest milujícím a láska otvírá obzor i oči. Bože, kdo nám vydá v češtině obě knížky? S. B.

R. d'Ascétique et de Mystique. Toulouse, 1926: Lettres spirituelles du P. J. J. Surin: 20 frs. Vydavatelé zmíněné revue založili knihovnu, která vydáváním krit. tekstů duch. spisu má podpořiti duch. život. Miluji P. Surina a jsem hluboce vděčen toulouským jesuitům za tento vzácný dar. Jak byl Surin pečlivý, stále starostlivý o své duše! Jak bohatá jest jeho nauka! Vydání jest vědecké, ale tím jenom čtenář získává, maje spolehlivý tekst autora tak jemného a těžkého, jako jest Surin. Patří do všech klášterních knihoven! — Braitto —

Rauch — Wiesbaden. Dr. Anton Anvander: Im Heiligtum. Spisovatel nechce říci, že by pro ženy bylo třeba jiného výkladu mše sv. než pro muže. Ale chtěl by právě ženy a dívky naučiti, aby oceňovaly možnost přítomnosti při mši sv. a aby ji sledovaly v hlubokém usebrání. Ukazuje liturgické i mystické hloubky nejsvětější Oběti, že ji vidíme užaslým zrakem v její nekonečné grandiositě. — ou —

P. Januarius Grewe O. F. M. Řada obrazů ze života svatých, z jejich mládí; v každém vyzdvížena jedna jeho ctnost, jíž jako příkladu použito vychovatelsky. Kniha je dokladem, jak životopis, byť stručný, ale vřele a s uměním psaný, potvrzuje zkušenost, že příklady táhnou. — ou —

Revue des Jeunes: Paris: H. Petitot O. P.: Sainte Thérèse de Lisieux. Une renaissance spirituelle. 10 fr. str. 291. S dychtivým očekáváním otevřel jsem novou práci známého nábož. psychologa Petitot. Podává neskreslený obraz

moderní světice. Poukazuje na její poslání, ukazuje, že „cestička“ sv. Terezie není ani kvietismem ani illuminismem, a varuje prozřetelně před skreslováním sv. Terezie na sladičkou, slečinkovskou „světici“. Petitotova sv. Terezie jest pravá světice veliké, hrdinné ctnosti, která mnoho bojuje a mnoho trpí a která jest veliká právě tím, že tak svědomitě si hleděla toho, co se říká jinak maličkosti a co zabíjí vyšší vzlet tolika duší. Braitó.

Lemmonyer: La vie humaine. Překlad Summy sv. Tomáše. Regent dom. studia pařížské provincie mistrně přeložil z 2. části 2. dílu Summy otázku 179 — 189, o různých formách lidského života. Jeho názor na kontemplaci jest mi zadostiučiněním pro mé názory ohledně myšlenky sv. Tomáše o této věci. Celá Summa vyjde péčí franc. dominikánů asi v 15 svazcích po 12 francích. Svazky jsou kapesního formátu, na papíře „Biblia“ tištěné a obsahují dokonalý lat. text, překlad, výklad a řešení moderních otázek dle sv. Tomáše. Doporučuji vřele toto laciné a vkusné vydání všem, kteří se zajímají o sv. Tomáše.

Lad. Kuncíř: Bazin: Čtyři malé dívky. Bazinovy romány mají svou pověst. Bazin líčí v tomto díle sílu křesťanství, které přemůže i nejsilnější protivy, které prosvěcuje hrdou lásku k rodné hroudě. Jest to román silný, křesť. ženy a jejího vítězství. Vřele doporučuji i do venkovských knihoven. - Braitó -

Sv. Terezie Ježíškova: Listy: přel. P. Braitó, vydal Kuncíř, 10 Kč. Doporučuji všem co nejdříve tuto jemnou knihu plnou svaté, velké síly, ve které se zračí celá velikost a něha velké světice. Nechtě není jednoho čtenáře našeho časopisu, který by si neopatřil tento český překlad jejích Listů!

Meyer, Jessen, München: M. de Unamuno Abel Sanchez, 169 str., Der Spiegel des Todes, 240 str., Don Quijote I. a II., 268 a 306 stran. S neobyčejnou reklamou zavádějí se k nám spisy dosud málo známého Španěla Miguela de Unamuno. U. jest mimořádně nadaný spisovatel. Je samostatným myslitelem čistě španělského rázu. Jeho exil zvyšuje zájem oň. Někteří by ho nejráději nazývali mesiášem. Přemrštěnost! U. může býti nazýván osvoboditelem v tom smyslu, že svítí do hlubin lidské duše a burcuje moderního člověka ze spánku materialismu. Povrchním lidem, kterým materialism byl již dogma, je takový spisovatel ovšem hlasatelem úplně nového světa. Ale pouze jim, nám nestačí a slabé mate! Unamuno patří do řad spisovatelů jako Dostojevski, Tolstoj, Strindberg, mužů, kteří indirektně mluví pro katolickou víru tím, že uznávají a zaručují potřebu náboženství a pořád opakují — ovšem ne pozitivně nutnost Zjevení, třeba slovem: „Nutno buditi v lidstvu velikou touhu vědomím, že nikdy nedosáhne, po čem touží.“ (Unamuno, Don Quijote.) Mluví ovšem jen těm, kteří dovedou konsekventně myslet.

Ti, kteří dělají Unamunovi reklamu, zdůrazňují stále — a sice úplně v intenci spisovatele myšlenku: Unamuno — celý člověk, jen — člověk.

Je to pravda. U. je ve svých myšlenkách elementární člověk. Člověk vzdorovitý, který chce svoji tragiku. Člověk dědičného hříchu, zatvrzelý ve své pýše.

Chybí mu pouze to, co by ovšem z něho udělalo tak zcela jiného člověka: vystoupení ze svého vlastního „já“, radostné, odvážné, na sebe zapomínající oddávání se Jménu, Vyššímu, než je člověk.

A nečiní teprve to člověka celým člověkem....?

A. Scherzer

Téqui, Paris: Louis Lajoie: Transfigurée par l'Eucharistie et par la lutte, třetí vyd., str. 90, cena 2 fr. Autor nás seznamuje s květem svatosti, s Matildou, která ve svém mládí měla plno špatných vlastností, která však od svého prvního sv. přijímání počala tak houževnatě odstraňovati překážky vlády Ježíšovy v sobě, že stala se z ní neodbytná dobyvatelka svatosti. Zemřela v r. 1915, ve věku 24 let. Nový vzor pro nás. Následujme jej. Tšk.

J. Schnitzer: Savonarola, 2Bde. München, Reinhart 1923 30 MK. Dílo ohromné píle, životní dílo starého badatele o Savonarolovi. Zdá se, že otázka o S. je historicky řešená. Ovšem poslední slovo v této otázce nebude slovo historie, nýbrž slovo theologie. Ale bude snad možno, na základě historického resultátu zbudovati aspoň hypotézu theologického řešení. Recenze této knihy patří do našeho časopisu, neboť Savonarola nebyl jen kazatelem a reformátorem, nýbrž také asketou a mystikem. Schnitzer věnuje Savonarolovi mystikovi celou kapitolu: „Der Beter & Mystiker“.

Osobnost S. kreslí Sch. slovy: „S Pavlovou aktivitou spojil S. žár zbožnosti sv. Jana, se silou prorockého slova něžnost a vroucnost nejsladší mystiky“.

AS.

Vernher: *Amour et souffrance*: 1926, 154 str. Drobounká, ale milá knížka, učící nás velké ceně utrpení. Učí nás rozuměti oběti a krvi a obě přináseti pro Boha a duše. Bolest jest právě známkou Boží dobroty, neb nás chce křížem očistiti. Čím více milujeme, tím lépe trpíme a více chceme trpěti, neb utrpení očisťuje naši lásku k Bohu. Ve chvílích bolesti a rozrušení ponořte se do této tiché knížky. Naučí vás hleděti a dá vám klid.

sb.

Tyrolia, Innsbruck: *P. G. Hoornaert S. J. — Sternaux*: *Der Kampf um die Reimheit*. Tyrolia-Verlag, 80, 340 str. Kniha dobře doložená, daleka být jen mravoučným a zdravotním traktátem. Toť rozmluva přítele psychologa, který ti teple tiskne ruku a odvádí od hříchu a neštěstí. Taktně a jemně dotýká se ran, ale s vojenskou rázností vede k uzdravení.

-OU-

— *Das Gebet der Gemeinschaft*, 3. vyd. Latinsko-německé vydání denních modliteb církevních pro ty, kteří se chtějí modliti s církví a ne s nasládlými různými modlit. knížkami. Vřele doporučuji.

—h—

Před red. závěrkou došly a v příštím čísle budou posouzeny tyto knihy: Kuncíř: J. Durych: Kouzelná lampa. G. K. Chesterton: Stromy pýchy. Paul Féval: Šuánové a modří. Schoningh: MUDr. Liertz: Seelenaufschliessung, Lindworsky: Willenschule. Reinhart: Forster: J. Christus. Bonne: Im Kampf um die Ideale. Heiler: Sidhen Sundar Singh. Herder: Fischer: Seelenpflege. Fahsel: Gespräche mit einem Gottlosen. Momme Nissen O. P.: Der Rembrandt - Deutsche; Descleé: Lemmonyer: Notre-Dame-Contemplations.

On mne miluje!

Kdo myslí na mne v tomto okamžiku? Kdo myslí na mne v celém světě? Ach, snad ani jediná duše. Snad není jediného srdce, které by mne milovalo. Než, proč se trápím? Což nemám Ježíše ve svatostánku? Vždyť on mi dostačí.

Ano, je zde, patří na mne s nebeskou dobrotivostí, vztahuje ke mně svou náruč, ukazuje na ránu svého srdce a dí mi: Miluji tě, dítě mé!

Ježíš mne miluje! Stírá ubohé modlitby s mých rtů, ukrývá je, ve svém Srdci, kde je zdokonaluje a proměňuje v ohnivě šípy lásky.

Ježíš mne miluje, počítá všechny mé námahy a obtíže mého denního zaměstnání a zapisuje je svou nejsvětější krví do knihy života. Dnes večer, až budou únavou vyčerpány mé síly, až nebudu ničeho schopen, položí svou žehnající ruku na mou hlavu, a zase mne občerství a posilní.

Ježíš mne miluje! Vidí mé slzy, slyší mé vzdechy, vidí mne trpěti! Zdá se mi často, že visím na kříži.. Ach, nikoliv, to Ježíš mne sevřel do svého náručí.

Ježíš mne miluje. Tolik mne miluje! A já... nemyslím na to!

Ubohé srdce, kde jsi? Jsi snad mrtvé?

Z „Eucharistických jisker“.